

Tečaj XXIII.

Travanj 1899.

Broj 4.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga družtva

Izdaje

Upravlji, odbor hrv.-slav.
šumarskoga družtva.

Ured uje Ivan Partaš.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1899.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga družtva.

Broj 20334.

Oglas.

Od strane kr. zem. vlade odjela za unutarnje poslove stavlja se ovime do sveobćega znanja, da će se u smislu normativne naredbe od 18. listopada 1886. broj 33094. i od 21. svibnja 1890. broj 12782. državni ispit za samostalno vodjenje šumskog gospodarenja u proljetnom roku godine 1899. obdržavati dne 8. i slijedećih danah mjeseca svibnja 1899.

Odnosne u smislu citirane naredbe pod brojem 33094. ex 1886. sastavljene i propisno biljegovane molbenice, imadu se neposredno upraviti na osobu predsjednika izpitnog povjerenstva gospodina Roberta Fischbacha kr. zem. šum. nadzornika I. razrede u Zagrebu najkasnije do 15. travnja 1899.

U Zagrebu, dne 22. ožujka 1899.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove.

Poziv.

P. n. gg. koja su moju »Photogrametriju« uz naznaku ciene primila, a sve do sada mi još istu unatoč opetovanom pozivu platila nisu, umoljavam da mi ju vrate, pripovlaj na moju adresu u Sarajevo.

Prof. F. pl. Kružić.

Šumarski list.

Br. 4. U ZAGREBU, 1. travnja 1899. God. XXIII.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 8 for.; za $\frac{1}{2}$ stranice 4 for.; za $\frac{1}{3}$ stranice 2 for. 70 novč.; za $\frac{1}{4}$ stranice 2 for. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

Upravni kazneni postupak u šumskim stvarima.

Piše Dr. A. Goglia.

Taj postupak ravna se po propisima carske naredbe od 20. travnja 1854. (kaznena vlast i postupak upravnih oblastih); naredbe minist. unut. posala, pravosudja i vrhovne vlasti redarstvene od 3. travnja 1855. (z. v. l. g. 1855.) i od 30. rujna 1857. (z. v. l. g. 1857.); naredbe minist. unut. posala od 31. siječnja 1860. (sbornik od g. 1863.); okružnice c. kr. glavnog zapovjedništva u Zagrebu od 16. rujna 1873. (o kaznenoj vlasti pol. oblastih u hrvatsko-slavonskoj Vojnoj Krajini) i zakona od 24. listopada 1872. (o postupku kaznenom pred pol. oblastima u Vojnoj Krajini). Osim ovih propisa imade u šumskom zakonu od 3. prosinca 1852. ustanova o postupku radi prekršaja šum. zakona.

U koliko pako do sada spomenuti zakoni i naredbe ne sadržavaju posebnih postupovnih propisa, držimo, da valja analogno uporabiti odnosne obćenite propise kaznenog postupnika od 17. svibnja 1875. preinačenog i nadopunjjenog zakonom od 6. srpnja 1888.

* * *

Radi prekršaja šum. zakona ne može se nikomu nametnuti kazan, ako se prije ne obave izvidi i ako nadležna oblast ne izreče presudu.

Postupak se povadja ureda radi, što proizlazi iz §. 69. šum. zak., gdje se propisuje, da se postupak ne imade povesti samo na prijavu kojeg urednika ili službenika, koji je postavljen, da nadzire šume, ili na prijavu kojeg urednika ili službenika od obćih sigurnostnih vlastih postavljenog već i onda, kada pol. vlast, kojim mu drago načinom sazna, da je prekršaj počinjen.

S toga se vlastnik šume, na čiju je štetu počinjen šumski kvar, ne ima se smatrati privatnim tužiteljem već oštećenikom — pa za to ne valja obustaviti postupak, ako on očituje, da ne zahtjeva progon štetočinca ili ako odustane od odštetnog zahtjeva.

U smislu §. 3. cit. naredbe od 3. travnja 1855. i §. 70. šum. zakona, ima se taj postupak koliko moguće najkraćim načinom stegnuti na to, da se izvide bitne okolnosti; ali ipak valja jednakom brižljivošću uvažiti ne samo okolnosti, koje služe za uglavljenje okriviljenog, već i one, koje služe za njegovu obranu.

Samo brzina postupka, koju propisuje šumski zakon mogla bi djelovati na žiteljstvo, da se kani oštećivanja i haračenja šuma, koja su u nas u njekojim krajevima gotovo preotela mah.

Da bude stvar jasnija i preglednija, razložit ćemo svaki stadij postupka posebno, a obazirat ćemo se na praktičnu stranu uredovanja. Akoprem ustanovama materijalnog prava ne ima mesta u razpravljanju formalnog prava, to ćemo ipak radi podpunosti i pregleda stvari uvrstiti neke materijalno pravne ustanove, koje stoje u uzkom savezu sa postupkom n. pr. zastaru, odmjeru kazni i t. d.

I. Prijava.

Podloga postupka jest prijava.

Na nju nije ovlašten samo oštećeni, već svatko, koji sazna za kažnjivi čin. Nu osim toga imade osoba, koje su uslijed svoje službe dužne prijaviti svaki čin, koji se protivi šum. zakonu, a to su:

- a) šumsko-nadzorno osoblje (§. 22, 52 šum. zakona);
- b) sigurnostno osoblje, u koje se ubrajaju i zakleti poljari, te čuvari vrtova i vinograda;
- c) oružnici i;
- d) finaneijalna straža (§. 69. šum. zak.).

Tu istu dužnost imadu i javne oblasti, ako prigodom svoga uredovanja saznadu za kažnjiv čin, i ako im takav bude doglašen. To vriedi osobito za obćinske uredе, koji se u prvom imadu brinuti za sigurnost vlastničtva.

Prijava podnaša se nadležnoj pol. oblasti (ako se ne radi o činu, kažnjivom po kazn. zakonu). Prijava može se predložiti bud svaka pojedince bud komulativno. (§. 70. šum. zak.).

Prijava pojedince učinit će se:

1. Ako je prekršajem počinjena znatna šteta u šumi;
2. Ako je prekršaj takove naravi, da je pogibelj u odvlaei;
3. Ako se je prekršitelj, zatečen na činu, suprotstavio nadzornom osoblju, rabeći silu i vredjajući isto tako, da je njegovo uapšenje usliedilo;
4. Ako je prekršitelj predveden pred oblast, jer nije poznat ili ne ima stalno boravište;
- 5) Ako je zatečeni tat od navade;
6. Ako su šumske štete redje, tako, da ne bi sgodno bilo otvoriti izkaz prijava.

Inače otvara se mjesecni izkaz (formular B. kod §. 70. šum. zakona); u kojem se upisuju svi kažnjivi čini onim redom kako su se dogodili, odnosno do znanja došli.

Ovakav izkaz imade se koncem mjeseca zaključiti, pa zajedno sa popisom eventualno zaplijenjenih predmeta i orudja — predložiti nadležnoj oblasti.

Prijava imade sadržavati:

1. Ime osobe, odnosno oblasti, koja je prijavu učinila;
2. Naznaku osobe, koja je čin počinila (ime, prezime, pripitvarak, stališ, zanat ili zanimanje i točno boravište, uz naznačenje kućnog broja);

3. Naznaku čina ili propusta, kojim je prekršaj počinjen, uz navod mјesta, vremena, predmeta;

4. Označenje osobe, koja ga je zatekla na činu, odnosno svjedoka, koji će moći čin posvjedočiti;

5. Naznaku predmeta, koji su eventualno zaplijenjeni počinitelju;

6. Naznačenje načina i veličine štete, počinjene kažnjivim činom, naime broj i sadržinu stabala, kvalitet drva, množinu nepovlastno prisvojenih šum. nuzužitaka i t. d., napokon procjenu štete;

7. Izrični zahtjev na odštetu, kad se takova želi polučiti. Potonje biva obično, da vlastnik šume, odnosno osoba, koja ga zastupa, podpiše prijavu — kod zemljištnih zajednica podpisuje glavar prijavu.

Riješenje prijave.

Kad pol. oblasti kod riješavanja prijava ili tečajem postupka dodju do zaključka:

1. Da prijavljeni kažnjivi čin sadržaje kriterija zločina, prestupka ili prekršaja, kažnjivog po kazn. zakonu; ili da je za konkretni čin stvarno bo nadležna ali ne mjestno, — tada će u prvom slučaju odmah ustupiti prijavu nadležnom sudu, a u potonjem mjestno nadležnoj pol. oblasti.

2. Da za prijavljeni čin nije po zakonu kažnjiv;

3. Da je kažnjivost čina uslijed zakonitog razloga utrnula (zastara, smrt). U potonjim dvim slučajevima valja da prijavu zavrgne, odnosno započeti postupak obustavi; pa da o toj obustavi obavjesti oštećenog.

4. Da je počinitelj nepoznat, tad valja postupak obustaviti, dok se isti pronadje.

Iztraga i kaznjenje utrnuje:

1. Zastarom.

Članak III. ces. patenta od 24. lipnja 1857. kojim je uveden šumski zakon od 3. prosinca 1852. ustanovljuje, «da pri narušajih šum. zakona, koji se ne imadu razpravljati po

kaznenom zakonu, utrnjuje iztraga i kažnjenje z a g o d o m , ako narušenik za 6 mjeseci od dana počinjenog narušaja nije bio uzet pod iztragu». Dakle, ako je od dana počinjenog narušaja proteklo 6 mjeseci, tad nastupa zastara, pa se tu ni malo ne gleda na vrieme, kad se je saznalo za čin. Analogno §. 531. kaz. zakona prekida se zastara izdanjem poziva, pa nije nuždno, da je poziv uručen okrivljenom. A prekida se zastara uredovanjem sudbenih oblastih unutar zagodnog roka. Prema propisu §. 531. kaz. zakona, ako učinitelj hoće, da mu koristi, zastara treba, da od prekršaja ne ima više u rukama ni kakovu korist, da je nadomjestio učinjenu štetu, u koliko to dopušta narav kažnjivog čina i da za vrieme odredjeno za zgodu nije učinio ni zločinstva, ni prestupka, ni prekršaja. Kod narušaja šum. zakona pako u smislu cit. čl. III. ne iziskuje se od počinitelja, komu ide u prilog zastara, da je spomenutim uvjetima udovoljio.

U smislu §. 4. naredbe od 3. travnja 1855. i §. 4. okružnice od 16. rujna 1873. imade se u reda radi izpitivati, nije li kažnjivost čina zagodom utrnula.

2. Smrću utrnjuje svaka iztraga i kažnjenje, ako je pak jur osuda izrečena, tad prestaje njezina krije post glede kazne.

Obveza naknaditi šumsku štetu nije osnovana na čisto osobnim odnošajima, te se smrću počinitelja ne ukida (§. 1448. o. g. z.), već je ta obveza sdružena s imovinom počinitelja, pa prelazi na njegove nasljednike.

Pošto, kako smo naveli, smrću počinitelja prestaje iztraga i kazan počinitelja, a pol. oblast je nadležna, da izreče presudu glede odštete samo onda, ako je podjedno izrekla osudu u smislu §. 68. šum. zakona, to se naknada štete od nasljednika počinitelja može tražiti samo kod redovitog suda. Dužnost plateža global postupovnih troškova, prelazi na nasljednike, ako je kaznena presuda pravomoćnom postala (§. 548. o. g. z.).

3. Analogno §. 187. kaz. zakona svaki prekršaj suprot sigurnosti šum. vlastničtva gubi svoju kažnjivost, ako počinili-

telj sam prije nego ga njegov čin sazna koja oblast, makar i ponukan po oštećenom, naknadi svukoliku štetu nastavšu od čina.

Smrt se konstatira doprinešenjem smrtnog lista.

* * *

Pronadje li pol. oblast, da je prijavljeni slučaj prikladan za razpravu, tada će ju odrediti u što kraćem roku, pozvav na istu okrivljenog i eventualno u prijavi navedene svjedoke. Ujedno valja k istoj pridonjeti zaplijenjeno orudje i predmete, da se njima u slučaju tajenja uzmogne agnoscirati počinitelja.

Ako se više kažnjivih čina pripisuje istomu okrivljenom, valja glede svih povesti podjedno postupak i izreći jednu konačnu osudu.

Ako se s kojegod razloga nije mogao dostaviti poziv okrivljenom, tad se odgadja postupak, dok bude poziv moguć.

Ako osoblje šumskog nadzora nije pod upravom urednika šumskih ili ako je prijava ob oštetama učinjena po drugim osobama, a ne po osobama šum. nadzora, tada će pol. oblast u smislu §. 74. šum. zakona prije odredjenja razprave dati procieniti u prijavi navedenu štetu bud po svom tehničaru, ili ako takovog ne ima, po kojem šumarskom vještaku, koji će se za to na poseb zapriseći.

Osim toga valja da prije odredjenja razprave tehničar kr. kot. oblasti, u koliko nije sam procienio štetu, izpita i obredi proračunane odštetne iznose (§. 1. provedbene naredbe k zakonu od 22. siečnja 1894. o uredjenju šumarsko-tehničke službe kod pol. uprave u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji). Ovo će učiniti na samoj prijavnici. U smislu §. 51. cit. naredbe, dužni su šum. tehničari kr. kot. oblasti bezplatno prijave procieniti, izpitati i obrediti.

II. Tečaj razprave.

Razpravu vodi predstojnik odnosno upravitelj kr. kot. oblasti ili njegov pristav. Prema postojećim propisom nije do-

zvoljeno, da perovodni vježbenici vode takove razprave. U §. 1. provedbene naredbe k zakonu od 22. siječnja 1894. o uredjenju šumarsko-tehničke službe, izrično je zabranjeno, da se šumarsko-tehničko osoblje pol. oblastih upotriebi za vodjenje razprava u šumsko-redarstvenim poslovima.

Urednik će ponajprije otvoriti kazneni registar propisan u §. 70. šum. zakona (Prilog C.) i voditi će ga prema propisom cit. naredbe od 5. ožujka 1858. odnosno cit. zakona od 24. listopada 1852. (potonji u teritoriju bivše Vojne Krajine). Jedino u osobito zamršenim slučajevima, ako je potrebno, da se razprava obširnije opiše, moći će se iznimice uporabiti postupak protokolarni (napisnički §. 5. cit. naredbe od 5. ožujka 1858.).

Urednik imade nastojati, da pronadje materijalnu istinu, naime da li je sbilja kažnjiv čin počinjen, tko ga je počinio i u kojoj mjeri je zasluzio kaznu; nu pri tom valja, da se klone svih uredovanja, koja bi mogla otegnuti konačno dovršenje predmeta.

Razprava započima time, da se priobći bitni sadržaj prijave; daljni pak tečaj razprave imade se stezati na to, da bude dokazan učin radi kojeg se je razprava povela; pa valja nastojati, da se cio postupak svrši jednom razpravom.

Ponajprije saslušat će se okrivljeni, komu valja oduzeti natijonale, pa ako bi nastala dvojba, da li je navršio 14 godinu (§. 2. sl. d. 269. i 273. kaz. zakona), valja to ustaviti uvidom u maticu krštenih.

Kad okrivljeni priznaje čin, tad valja u registru navesti samo rieč «priznao». To priznanje vriedi kao podpun dokaz, u koliko se iz ostalih činjenica odnosno izkaza svjedoka ne dade zaključiti, da okrivljeni prima na sebe odgovornost, samo da odvrne trag od onih osoba, koje su bud same, bud zajedno s njime inkriminirani čin počinile.

To biva često u slučajevima, gdje sluga, koji ne ima imetka počini po uputi svog gospodara šumski kvar, ili gdje učine kvar više ukućana, a jedan preuzme sve na sebe. U

prvom slučaju, izbjegne gospodar kazni i platežu odštete, u potonjem ukućani kazni.

Ne priznaje li okrivljeni čin, tad valja njegove navode odnosno obranu u kratko uvrstiti u registar.

Iza saslušanja okrivljenog prelazi se na provedenje dokaznih sredstava (Razumjeva se, da u svakoj razpravi ne dolazi do toga).

Najvažnije je tu dokazno sredstvo izkaz svjedoka.

Svjedok je ona, od okrivljenog različna osoba, koja se imade na temelju vlastitog opažanja, ali ne u svojstvu vještaka, očitovati o kakovoj činjenici, važnoj po postupak.

Svjedok pozvan pred oblast, imade se pozivu pokoriti (§. 9. ces. naredbe od 20. travnja 1854.), a ne pokori li se pozivu, stići će ga posljedice citiranog §. 9. t. j. biti će globljen, a napokon biti će predveden. Troškove predvedenja nosi sam svjedok.

Glede dužnosti svjedočenja imadu se u pomanjkanju izričnih ustanova uporabiti propisi odsjeka petog kaznenog postupnika.

Izjave zapisegnutog šumsko-nadzornog osoblja imadu podpunu vjerodostojnost, pa njihova očitovanja imadu u slučaju poreke podpunu moć dokaza, u koliko ta izjava ne bude sumnjiva po drugoj kojoj okolnosti. Prema tomu nije izključena okrivljenom mogućnost i pravo, da pruži protudokaze, te obori upitnu izjavu ili dokaže, da je izjava učinjena bud na krivoj predpostavi ili s bludnje.

Svjedoci saslušavaju se sumarno, napomenuvši ime, prezime, dobu, stalež, obrt ili zanimanje i boravište njihovo (§. 4. cit. naredbe od 5. ožujka 1858.), pa se njihov izkaz uvrštuje u V. stavku registra.

Krivo svjedočanstvo pred polit. oblastima (ako svjedok nije bio zaprisegnut po sudb. oblasti) podпадa kazneno pravnoj odgovornosti kao prekršaj prevare pò §. 461. k. ili prekršaj §. 320. sl. e. kazn. zakona.

Dalnje dokazno sredstvo su vještaci i očeviđ.

Pod vještaci razumjevamo one osobe, koje na temelju osobitog strukovnog znanja i vještine davaju svoje mnjenje ili pri sustvuju očevidu, da se ustanove činjenice takove, za prosudjenje odnosno pripoznanje kojih treba osobito strukovno naobraženje. Po tom dužnost vještaka jest dvojaka, opažanje i presudjenje. Kod očevida imadu upozoriti urednika na one činjenice, koje on bez pomoći specijalno naobraženih stručnjaka, nebi mogao primjetiti, a po tom si o istima nebi mogao stvoriti sud. Izkazi vještaka spadaju medju dokazna sredstva, koje urednik po svom slobodnom uvjerenju uvažiti imade.

Iz §§. 23., 74. i 75. šum. zakona proizlazi, da u šumskim stvarima vještake izabire pol. oblast. Pol. oblasti dužne su u smislu §. 3. provedbene naredbe k zakonu od 22. siečnja 1894. o uredjenju šumarsko-tehničke službe i t. d. u te svrhe upotrebljavati šumarsko-tehničko osoblje političke uprave — a gdje je pogibelj u odvlaci i gdje takovih urednika ne ima, — može uzeti i ine usposobljene vještake; potonji se u tu svrhu imadu zapriseći.

Uz kr. šumarske tehničare može stranka pozvati na vlastiti trošak i privatnog stručnjaka.

Vještak pozvan po oblasti imade se odazvati pod pretnjom zak. posljedica.

Osobe, koje nije slobodno saslušati kao svjedočili koje stoje prema okrivljenom u odnošaju srodstva, tastbine, poočima, pomajke, tutora, skrbljenika, odhranitelja (§. 143. toč. 1. kazn. postupka) ne smiju se pozvati kao vještaci.

U smislu postojećih propisa očevid provadja izaslanik pol. oblasti u prisuću — ako je moguće — dvojice vještaka.

U šumskim stvarima važni su očevidi:

1. Po §. 23. šum. zakona, da se ustanovi, da li je tko nastojeći i gospodareći sa šumom prekršio propise šum. zakona.

2. Po §. 75. šum. zakona, kad se obnadju temeljite sumnje proti izpravnosti procjene, učinjene glede koje štete.

Navedena gore provedbena naredba spominje u mnogim mjestima, da šumarski tehničari pol. oblastih mogu sami

obavljati očevide, nu ti su očevidi skroz strukovne naravi, pa ne imadu karakter očevida, koji služe za ustanovljenje učina u kazneno-upravnom pravosudju; budući da prema postojećim postupovnim propisom imade očevid voditi izaslanik pol. oblasti, komu se imadu pridružiti vještaci.

Vještak daje svoje strukovno mnjenje odmah u zapisnik ili pridonaša ga naknadno, a bude li saslušan kod razprave, saslušat će se sumarno na način, koji smo napomenuli kod saslušanja svjedoka. Troškove očevida i vještaka nosit će stranka, koja je pronadjena krivom a u slučaju odrešujuće osude namirit će se iz zemalj. sredstava.

III. Presuda.

Nakon zaglavljene razprave imade voditelj iste, brižljivo i savjestno uvažiti sva dokazna sredstva, pa na temelju istih po svom slobodnom uvjerenju izreći (proglašiti) presudu, koja je bud odrešujuća bud osudjujuća.

Okrivljeni riješit će se krivnje, ako proti uglavljenom činu zakon ne određuje kazni, ako učin nije ustanovljen, ako nije dokazano, da je okrivljeni učinio djelo, koje mu se u grijeh pripisuje ili ako predleže okolnosti, koje ukidaju kažnjivost.

Ako se nadje, da je okrivljeni kriv, izreći će se osudjujućom presudom:

1. Kojega je čina okrivljeni krivcem pronadjen i koja zakonska ustanova je njime prekršena;

2. Na koju se kazan osudjuje okrivljeni;

3. Da li se osudjuje na platež odštete i troškova postupka.

Presuda ubilježuje se u 7. i 8. stavci kaznenoga registra, dočim se razlozi iste odnosno dokazane činjenice, koje su služile temeljem presude, zabilježe u stavci 6.

U smislu §. 70. šum. zakona, te §. 3. cit. naredbe od 3. travnja 1855 imade se strankam, ako zaželete, umjesto prepisa osude izdati samo izvadak iz kaznenog registra.

Kazna i odmjera iste.

Proti okrivljenom, koji je pronadjen krivim prekršaja šum. zakona, imade se izreći kazan i to:

a) ukor, koji se sastoji u tom, da urednik osudjenomu pred prisutnimi spočitne čin i da mu se zagrozi, da će u slučaju priupadnosti biti strogo kažnjen. Ova je kazna na poštenje uslijed poniženja, koje se u ukoru nalazi. Šumski zakon upravlja ukor samo kod prekršaja suprot sigurnosti šum. vlastištva.

b) novčana kazna (globa), to je imovinska kazna, koja imade tu prednost, što izvrstno djeluje osobito kod delikta iz pohlepe za imetkom. Šumski zakon od 3. prosinaca 1852. a i zakon od 26. ožujka 1894. (kojim se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumama, stoećim pod osobitim javnim nadzorom) uporavljaju ju u većoj mjeri. Najmanji je iznos 1 for. (§. 2. šum. zakona), a najveći 1000 for. (§. 15. zakona od 26. ožujka 1894.) u slučajevima gdje se kazna odmjeruje prema veličini šumske površine, inače se redovito kreće izmedju pet i dve sto for. a. vr. (§§. 8., 18., 41., 44., 45., 48., 50., 62. šum. zakona).

Globe teku u smislu §. 3. zakona od 25. listopada 1881. o utemeljenju kulturne zaklade, te zakona od 13. ožujka 1897. o promicanju gospodarstva u Hrvatskoj i Slavoniji, u jednoj polovini za korist zemaljske gospodarske zaklade, u drugoj polovini za korist gospodarske zaklade one obćine, gdje je prekršaj počinjen.

Kazna globe pretvara se u kazan zatvora samo onda, kad je ista neutjeriva; dakle kad osudjeni ne ima imetka ili kad bi globa osudjenom ili porodici mu gledom na imetak njihov ili obrt, kojim se hrane, vrlo osjetljiva bila.

Pretvorenje globe biva, da se za svakih pet forinta određuje jedan dan zatvora. Pri globi izpod pet for. ima se kazan odrediti najmanje na 12 sati.

c) Kazan zatvora. To je jednostavno pritvorenje u za to odredjene prostorije i to bez okova. U smislu naredbe kr.

zem. vlade, odjela za unutarnje poslove od 14. veljače 1887. br. 236. imadu se kaznenici kod kr. kot. oblastih u pravilu uzdržavati o vlastitom trošku, te im je za to prosto poneti ili dati si donašati u zatvor hranu. Kaznenici, koji se ne mogu vlastitim troškom prehraniti, dobivaju od kr. kot. oblasti obskrbu, ali su dužni naknaditi obskrbni trošak. Neutjeriva obskrbnina namiruje se iz uzničke naklade. Najmanja kazna zatvora jest od jednog dana, a najveća od tri mjeseca (§§. 41., 44., 45., 48., 61. i 62. šum. zakona). Ako bi uslijed zatvora trpila nevina obitelj ili zaslужba okrivljenog, ima se kazna zatvora pretvoriti u novčanu globu prema uvidjavnosti pol. oblasti. Izbor se ne smije nikada prepustiti osudjenomu.

d) gubitak orudja i sprava, koje se obično uporabljaju za nabavljanje ili iznošenje šumskih proizvoda (sjekire, pile, ručne sprave svake vrsti kao konopi, lanci, tačke i t. d.). Po §§. 55. i 61. šum. zakona pripadale su te stvari ubožkomu fondu onog mjesta, u kojega je kotaču kažnjivo djelo učinjeno. Međutim potonja ustanova promjenjena je zakonom od 25. rujna 1881. o promicanju gospodarskih svrha u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, odnosno zakonom od 14. ožujka 1897. o promicanju gospodarstva u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji. Sada polovica utržaka tih predmeta teče u zemaljsku gospodarstvenu zakladu, a polovica u onu občinsku zakladu za promicanje gospodarstva, u području koje je počinjen kažnjiv čin.

d) gubitak prava. Ovu kaznu nailazimo u §. 17. šum. zakona i §. 38. naputka c) k zakonu od 8. srpnja 1881. (kojim se razjašnjuju odnosno preinačuju neke ustanove zakona od 16. lipnja 1872. o imovnim občinama u hrv.-slav. Vojnoj Krajini. Po ovim ustanovama gubi ovlaštenik, koji po izmaku ustanovljenog vremena, akoprem je opomenut bio, doznačene mu šumske proizvode iz šume iznesao nije, pravo s njimi razpolagati. Ako ipak s njimi razpolaze, počini prekršaj suprot sigurnosti šum. vlastništva. U slučaju cit. §. 38. može se dozvolom kr. zem. vlade prodlužiti rok ustanovljen za izvoz šumskih proizvoda.

Kod odmjere kazni valja se držati sliedećih načela :

1. §. 4. cit. naredbe od 31. siečnja 1860. propisuje, da oblast prve molbe ima svagda izricati kazan unutar odmjere zakonom ustanovljene. Tako n. pr. radi prekršaja §. 60. šum. zakona, ne će se smjeti odmjeriti veća kazan zatvora od 14 dana.

2. odmjerjenje kazni biva u razmjeru prema olahkotnim i i otegotnim okolnostim, u koliko jedne i druge imaju prevagu (§. 265. kp. i §. 62. šum. zakona);

3. kad se proti okriviljenom vodi razprava radi više prekršaja šum. zakona, kaznit će se prema kaznenoj stavci onog prekršaja, koja najoštriju kaznu određuje, uzev u obzir ostale prekršaje. Nu taj obzir na ostale prekršaje ograničuje se na odmjerjenje kazni unutar one kaznene stavke, koja odgovara najtežjem konkurirajućem prekršaju, pa se ta stavka ne smije prekoračiti.

O te g o t n e o k o l n o s t i jesu :

1. ako je čin počinjen u noćno doba ili u nedelju ili svetak — jer se počinitelj u ovim slučajevima velikom vjerojatnošću može pouzdati, da će mu čin radi odsutnosti šum. nadzornog osoblja laglje za rukom poći ;

2. ako počinitelj sobom nosi oružje ;

3. ako opomenut po nadzornom osoblju, da stane, ne pokori se tomu ;

4. ako je počinitelj počinio čin, baveći se u šumi kao lugar, radnik ili namještenik vlastnika šume ;

5. ako uhvaćen na činu, neće da kaže svoje ime i boračište ili isto krivo označi, ili kad okriviljeni izmišljenjem lažnih okolnosti uzradi zategnut postupak ;

6. ako je opetovao čin ; ili ako je počinio više prekršaja razne vrsti ;

7. ako ovlaštenici počine šumsku štetu u vrieme, kada imadu pravo, da poberu šumske proizvode na određenim šumskim mjestima ; to se uzima kao zloporaba povjerenja, koje u njih imade vlastnik šume ;

8. ako počinitelj bude kolovodja, ili inim načinom začetnikom čina, kojeg je više njih učinilo ;

9. čim bude šteta veća.

O l a h k o t n e o k o l n o s t i :

1. ako je vlastniku šume nakon učinjene prijave naknadena sva šteta;

2. kad je krivac bliže nedoraslosti, slabijeg razuma ili zanemarenog odgoja;

3. kad na čin bude naveden nevoljom, osobito u zimsko doba, gdje je nužda za ogrievnimdrvom velika;

4. kad si prisvoji samo manju korist;

5. kad prizna čin.

O d š t e t a .

Da možemo govoriti o odšteti, valja da spomenemo njezinu podlogu, a to je šteta. Š t e t a u smislu obćeg gradjanskog zakonika jest svaki kvar, učinjen komu u imovini, pravih ili osobi njegovoj (§. 1293. o. z.). Imovini učinjen kvar sastoji se ili u umanjenju imovine, koja u istinu postoji, u kojem se slučaju zove positivna (faktična šteta (damnum emergens), ili u obezpjšešenju očekivanog dobitka, koju nazivljemo negativna šteta (izmakla dobit lucrum cessans). Da možemo potonju uvažiti, valja ne samo da predleži mogućnost, nego da postoje svi preduvjeti, po kojima se može prema redovitom tečaju stvari očekivati odnosna dobit.

Tko drugomu čini štetu, dužan je prema propisom trinaestog poglavja obć. gradj. zakonika, da dade odštetu.

Naknada štete na imetku iztaknuta je u §. 1324. o. g. z.: ako je komu učinjena šteta po zloj nakani ili velikom nepomnjom, imade oštećenik pravo, da traži p o d p u n o z a d o v o l j e n j e, naime naknadu faktično pretrpljene štete i izmaklu dobit, dočim u ostalim slučajevima samo naknadu štete u užem smislu faktične štete (§. 1441. i 1342. o. g. z.). Dogodi li se šteta s l u č a j n o, tada ista pada na onog, u čijem se je imetku dogodila. Ali ako je njetko prouzroči slučaj svojom krivnjom; ako je prekršio zakon odnosno naredbu, koji izdaje propise, da se preteče šteta ili ako se je bez nužde mješao u tudje poslove, taj odgovara za svukoliku štetu, koja se inače ne bi bila dogodila.

Ako n. pr. njetko uslijed neopreznog rukovanja sa vatrom na polju polag šume prouzroči šumski požar, tad će biti dužan štetu naknaditi, jer je slučaj prouzročio (šumski požar). Usuprot bio bi te obveze riješen, da je upotrijebio svu moguću pomnju, ali je oluja, koja se najednom podignula, preniela vatru sa polja u šumu.

Po §. 1338. o. g. z. pravo na naknadu štete imade se u pravilu izvesti kao ina prava posebnička pred urednim sudcem. U pravilu se veli, jer se takav zahtjev može staviti pred kaznenom ili pol. oblašću, ako oštetitelj prestupi kakov kazneni propis. Za taj slučaj su mjerodavni propisi §. 306—320. kazn. postupka, odnosno §. 72. šum. zakona.

Potonji paragraf odredjuje: da krivac kažnjiva čina proti sigurnosti šum. vlastničtva imade oštećenomu posjedniku šume dati podpunu naknadu počinjene mu štete.

Prema tomu biti će pol oblast nadležna, da izreče presudu glede naknade šumske štete samo u adhesijojalnom postupku t. j. ako podjedno izreče u smislu §. 68. šum. zakona političku kaznenu presudu.

Iznimku od tog pravila čini propis §. 44. šum. zakona, po kojem je u slučaju šumskog požara, pa dogodio se isti i frecanjem iskra iz parostroja željezničkog vlaka, nadležna pol. oblast, da presudi pitanje o naknadi štete i bez kaznenog postupka.

Glepe vrsti naknade štete, počinjene kažnjivim činom drži se šumski zakon obćenitih propisa, odrediv, da krivac imade dati podpunu naknadu t. j. ne samo vriednost ukradenog šumskog proizvoda već i onaj posredni gubitak, koji bude prouzročen smetanjem ili umanjenjem plodne sposobnosti šume.

Šteta ustanovljuje se prema, po načelima predloga D) u sporazumljjenja sa šum. vještaci, sastavljenoj tarifi (cienik) o naknadi šumskih šteta.

Takova tarifa sastavlja se obično za cieло područje pol. oblasti; nu ako su ciene u raznim obćinama ili mjestima tog

područja različite, imade se sastaviti i za takove pojedine dielove posebna tarifa.

Tarifa imade se promieniti, kada se vremenom ciena šum. proizvoda znamenito promieni (§. 76. šum. zakona). Ove tarife sastavlja na temelju predloženih podataka žup. upravní odbor, te ih predlaže na odobrenje kr. zem. vladi (§. 25. t. 7. zakona od 5. veljače 1886. o upravnim odborima u županijama).

Iznimno prema propisom Naputka C) k cit. zakonu od od 11. srpnja 1881. imadu gospod. uredi imovnih obćina za područje imovne obćine sastavljati te tarife, koje preizpituje šumarski nadzornik (§. 3. sl. e), a odobrava kr. zem. vlada (§. 44. cit. Naputka).

Na cienike, koje nije kr. zem. vlada odobrila, ne smiju se obazirati pol. oblasti, a ni šum. stručnjaci, kad odmjeruju odnosno presudjuju odštete.

Na temelju dakle načela priloga D) k šum. zakonu, a prema odobrenoj tarifi, određuje se naknada šumske štete (odšteta).

Scieni li odšećeni, da može tražiti i dokazati veću naknadu nego je u tarifi ustanovljena, prosto mu je taj višak zatražiti putem redovite pravde (§. 76. šum. zakonu).

U smislu §. 11. priloga D) može se, ako se nepovlastno prisvojeni šumski proizvod vlastniku šume povrati kojim mu drago načinom, iskati samo naknadu, koja se platit ima izvan dotičnog jednostavnog iznoska (t. j. imade se odštetiti samo izmakla dobit).

Odšteta dopituje se na zahtjev oštećenog, nu za to nije potrebno, da prisustvuje kod razprave, ako nije ujedno svjedok, već sam njegov podpis na prijavi dovoljna je izjava, da se pridružuje kazn. postupku i traži odštetu. Ako odustane od odštete, valja da dade posebno očitovanje.

Za počinjenu štetu moguće je, da je više njih odgovornih. Ako su zajednički posredno bud neposredno sudjelovali kod počinjenja protupravnog čina. U takovom slučaju biti će pridržani na odštetu, ako se ne dade ustanoviti šteta, koju je svaki pojedini prouzročio, svi solidarno (jedan za sve, svi

za jednog). Ako jedan naknadi štetu preostaje mu pravo, da sudbenim putem traži od ostalih regres.

Scieli li oblast, da podatci postupka ne dotiču u svrhu, da bi se na njihovom temelju moglo pouzdano presuditi o odštetnoj tražbini, ili ako okrivljeni ne bude pronadjen krivim imputiranog mu prekršaja, imade se privatni učestnik odputiti sa njegovim odštetnim zahtjevom na put gradjanske pravde.

Proti takovoju odluci ne ima pravnog lieka.

Usljed zastare šumskih prekršaja ne zastaruje i pravo oštećenika na odštetu šumskog kvara, jer to pravo utrnuje po §. 1489. o. g. z. poslie tri godine računajući od vremena, kada je oštećeni za štetu saznao. S toga, ako se krivac šum. prekršaja ne može kazneno progoniti radi nastupivše zastare, oštećeniku ipak ostaje netaknuto pravo na odštetu, nu takovo potraživanje ne spada pred polit. oblast nego pred sud, jer kako smo gore spomenuli, politička je oblast nadležna izreći osudu radi šum. kvara samo onda, kada podjedno izreče suprot krivcu kondemnatornu presudu.

Gospodari i roditelji mogu kazneno odgovarati za čin, koji su počinili njihove sluge odnosno djeca samo u onom slučaju, ako su ovi počinili štetu dobiv od njih za to nalog, zapovjed, uputu ili savjet.

Odgovornost gospodara i roditelja jest u smislu §. 1314. do 1316. o. g. z. strogo privatno-pravne naravi, prosudjenje koje, spada pred sudbene oblasti.

T r o š k o v i .

Pod troškovi postupka razumjevaju se samo oni troškovi, koje je odnosni kazneni postupak do inclusive ovrhe osude prouzročio.

Takovi troškovi jesu:

Trošak dostave, predvedenja, svjedočke pristojbe, troškovi obskrbe, ako je okrivljeni pritvoren bio, očevida i ovrhe presude.

Okrivljeni, koji je krivim pronadjen, imade te troškove nositi.

Ako se je postupak vodio proti više njim, tada imadu svi okrivljeni nositi troškove postupka solidarno, dočim troškove ovrhe svaki za sebe.

Svrši li postupak odrešujućom presudom, namirit će se troškovi iz zemalj. sredstava.

IV. Pravni liekovi.

Zakonodavstvo nastoji, da sudovanje učvrsti što većim garancijama. Nu uza sve te garancije nije izključena mogućnost, da se izreče na temelju krivih premsa presuda i da se previde kod izrečenja presude važne činjenice; a biti će uvjek stranaka, koje će držati, da im je presudom krivo učinjeno. S ovih razloga ukazuje se opravdanim, a i pozitivni zakoni usvajaju ustanove, da se prvomolbene presude mogu u stanicnim granicama napadati i pobijati.

Pravni su dakle liekovi pravna sredstva, kojima se od više oblasti traži, da se dokine ili preinači presuda niže molbe.

§. 71. šum. zakona određuje, da je proti kaznenim presudama, izrečenim na temelju šum. zakona, prosto poslužiti se onim pravnim liekovima na više pol. oblasti, koje dopuštaju postojeći zakoni o prekršajima.

Cit. naredba od 3. travnja 1855. (za provincijal) i cit. zakona od 24. listopada 1872. (za teritorij bivše Vojne Krajine), određuju, da se po njihovim propisima imade postupati kod svih prekršaja, koji su zakonima doznačeni političkoj kaznenoj sudbenosti. Obzirom na te propise i propis §. 68. šum. zakona, vredit će, glede u pitanju stojećih pravnih liekova, ustanove spomenutog zakona i naredbe; odnosne pak ustanove propisuju, da je proti kaznenim presudama pol. oblastih dozvoljeno poprimiti utok na višju oblast.

Utok može se poprimiti:

1. poradi izreke o krivnji,
2. poradi izreke o kazni,
3. poradi rješitbe o privatno-pravnim tražbinama.

Pravni liek može poprimiti:

1. na korist okrivljenog, on sam, njegov ženitbeni drug, njegovi rodjaci u liniji uzlaznoj i silaznoj, njegov tutor, a u slučaju, da je okrivljeni malodoban, njegovi roditelji i tutor i proti njegovoј volji;

2. baštinici okrivljenika, koji nisu bili u nijednom od pod 1. spomenutih odnošaja s okrivljenim, samo poradi odluke o privatno-pravnim tražbinama;

3. na štetu okrivljenog oštećeni;

To proizlazi (za područje bivše Vojne Krajine) iz §. 11. cit. zakona od 24. listopada 1872., u kojem se određuje, da proti presudi pol. oblastih I. molbe pripada svim učestnikom pri kaznenoj razpravi utok na višju molbu. O oštećeniku može se reći, da je učestvovao pri razpravi samo onda, kada je istoj prisustvovao i tamo svoj odštetni zahtjev stavio. U tom slučaju imade se smatrati učestnikom u smislu §. 10. i 11. cit. zakona, pa stoga oštećeniku, ako je na kaznenoj razpravi odštetni zahtjev stavio ili ako na razpravu nije ni pozvan bio, a pozvati se je imao, pripada pravo utoka proti odrešujućoj presudi.

U pol. postupovnim propisim, valjanim u provincijalu, nije naročito odredjeno, komu pripada pravo, da poprimi pravni liek. Stoga imadu se obzirom na ustanovu §. 71. šum. zakona upotrijebiti analogno propisi kaznenog postupnika.

Po §. 35. kp. ima se smatrati oštećenikom svaki, koji je u svojim pravima povredjen. Oštećenik se može po §. 415. al. 4. kp. poprimiti priziva proti odrešujućoj presudi poradi ništovnih razloga, nu to samo onda, ako nije bio pozvan na razpravu ili ako je bio na razpravi prisutan, ter tamo stavio odštetni zahtjev.

S toga nije u tim slučajevima izključeno pravo oštećenika, da i proti pol. kaznenoj presudi poprimi pravo utoka.

Rokovi za podnešenje pravnog lieka.

§. 77. š. z. odredjuje, da, što se tiče vremena, uz koje se pravni liek predati ima, valjaju obćeniti propisi politički. Obćeniti propis glede roka za utok proti odlukam političkih oblasti, sadržan je u §. 54. zakona od 5. veljače 1886. (ob ustroju županija i uredjenju uprave u županijah i kotarih), koji ustanovljuje rok od 14 dana. Dakle za utok proti odlukam političkih oblasti, izdanim na temelju šumskog zakona, koje ne sadržavaju kaznene presude, valja rok od 14 dana. Drugčije je kod pravnih liekova proti presudam radi šum. prekršaja.

Po §. 54. cit. zakona valja rok od 14 dana za utok samo onda, ako u pojedinih zakonih ili naredbah nije ustanovljen drugi rok. U §. 71. š. z. odredjuje se pako, da je prosto proti kaznenim presudam, izrečenim radi šumskih prekršaja, poslužiti se onim pravnim liekovima na više političke oblasti, koje dopuštaju postojeći zakoni o prekršajih. Spomenusmo, da kod nas nije izdan jedinstven zakon o kaznenom postupku radi prekršaja pred polit. oblastmi, već da vriede posebne naredbe za provincijal, a posebne za područje bivše Vojne Krajine.

Za to ćemo predočiti odredbe glede rokova za svako područje posebno.

Za provincijal.

§. 3. naredbe minist. unut. posala od 3. travnja 1855. odredjuje, da je proti izrečenoj presudi prosto stranci, ako scieni da joj je krivo učinjeno, uteći se višoj pol. oblasti. Utok treba za 24 sata po proglašenoj presudi prijaviti, a poslje za tri dana predati kod prve molbe.

Za područje Vojne Krajine.

Po §. 5. okružnice c. kr. glavnog zapovjedništva u Zagrebu od 16. rujna 1873. br. 8121. (o kaznenoj vlasti polit. oblasti u hrv.-slav. Vojnoj Krajini), valjaju za postupak radi prekršaja pred polit. oblastmi propisi zakona od 24. studenoga 1872. Po §. 11. tog zakona pripada učestnicima proti kazn. presudam polit. oblasti utok, koji se ima odmah prijaviti, a za osam dana izvesti.

Samo se po sebi razumije, da se pravni liek proti drugomolbenim presudam ne ima prijaviti, pošto se iste strankam pismeno dostavljaju, već se pravni liek imade predati u roku od 3 odnosno 8 dana iza dostavljene odluke. Dan dostave ne računa. Dovoljno je, da je utok u rečenih rokovih na poštu predan, jer se po analogiji §. 4. kazn. postupnika od 17. svibnja 1875. ne imaju zaračunavati oni dani, kojih je pismo na poštu išlo, i jer se po §. 92. uredovnog naputka za kot. oblasti od 17. ožujka 1855. (br. 52. d. z. l. ex 1855.) ima onaj dan, kada je utok na poštu predan, smatrati danom podnešenja.

Nedeljni i svetkovni dani računaju se kod roka kao i težatni dani.

U pravilu imade utok o d g o d n u m o ē.

Iznimci od tog pravila imade mjesta, ako je utok poprimljen proti presudi druge molbe, potvrđujućoj presudu prve molbe.

(Nastavit će se).

Zaštitne šume i zabrane.

A. Pojam i razlika.

I. Šumski zakon od 3. prosinca 1852., uveden u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji ces. patentom od 24. lipnja 1857. počam od 1. siječnja 1858., ne pozna pojam zaštitne šume, premda je ovaj sadržan bio u ministerialnom programu, na temelju kojeg je stvoren šumski zakon (Vidi Šum. list broj 2. od god. 1899.). U tom ministerijalnom programu spominje se zvanično po prvi put izraz «zaštitna šuma» (Schutzwald), akoprem ga šumska znanost i od prije pozna.

Kasnije, kada je u Cislitavi izdana k šumskom zakonu provedbena naredba ministarstva za zemljotežtvo od 3. srpnja 1873. br. 6953., uveden je taj izraz oficielno u šumsku judikaturu, te su njime označene one šume, koje su opisane u §§. 6. i 7. šumskoga zakona.

Kod nas rabi se taj izraz službeno po prvi puta u banskoj naredbi od 15. srpnja 1895. broj 35.633., o provedbi zakona od 22. siječnja 1894., kojim se uredjuje šumarsko-tehnička služba kod političke uprave u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji (§. 24.).

Prema tomu imaju se u smislu §§. 6. i 7. šumskoga zakona smatrati zaštitnim i šumama i sliedeće šume:

1. One, koje se nalaze na zemljištu, koje bi se lahko razrahliti moglo, kada bi se široke prostorine drvlja lišile.
2. One, koje se nalaze na strmcih velikih visina*.
3. One visoke šume (Hochwälder), koje se nalaze na gornjem rubu šumske vegetacije.
4. One šume, koje se nalaze na obalah povećih voda, ako obale ne sačinjavaju možebiti pećine.
5. Konačno one šume, koje se nalaze na obroncima gora, gdje se je bojati popuzina zemljišta. Izraz «popuzine zemljišta» ima se tu uzeti u širem smislu, te se pod njim ne imaju razumjevati samo odvale i sleganje zemlje, već i postepeno puštanje i ronjenje zemlje, koje nastaje izpiranjem i odplavom tla uslijed oborina.

Napred spomenuta provedbena naredba od 15. srpnja 1895. br. 35.633 ubraja u §. 24. medju zaštitne šume još i:

6. One šume, koje se steru u vrelovju potokâ, riekâ i ljekovitim vodâ, kao i one na Krašu se nalazeće.

Pojam zaštitne šume označen je prema tomu točno u šumskom zakonu, te se s toga svaka šuma, koja nosi na sebi barem jedno od pod točkom 1. do uključno 5. navedenih obilježja, ima u smislu šumskoga zakona smatrati zaštitnom šumom, sve da i nije takovom po oblasti proglašena.

Šumski zakon propisuje podjedno za te šume i izvjestni način postupka, te određuje:

* Njemački izvornik zakona kaže „in schroffer, sehr hoher Lage“; dočim se u hrvatskom tekstu zakona navodi „na strminah i velikih visinah“; što očito nije jedno te isto. Umetak veznika i (und) daje hrvatskom tekstu drugi smisao, jer predstavlja dva pojma, na ime: šumu na strmini, i šumu u velikoj visini, dočim se u smislu zakona ima pod tim razumjevati samo jedan pojam, na ime šuma strmoga položaja, nalazeći se u velikoj visini.

- a) Da se pod toč. 1. i 2. navedene šume imaju ili sjeći samo na uzke pruge ili prosjecati malo po malo i odmah opet nasadjivati, kao što treba mladim drvljem;
- b) Da se pod toč. 3. navedene šume, t. j. one gornjeg ruba šumske vegetacije, smiju samo prebornom sjećom;
- c) Da se pod toč. 4. i 5. spomenute šume smiju ploditi (gojiti) i sjeći samo uz takove oprezne mjere, koje su kadre ukloniti svako oštećenje samoga zemljišta; dočim se kopanje panjeva i žilja može dopustiti samo u toliko, u koliko se uslijed toga nastale rupe odmah osjeguraju tako, da se dalje ne razširuju.

Drugi način gospodarenja sa šumom, nego li je tu opisan, ne može niti oblast u zaštitnoj šumi propisati.

Te zakonske odredbe ne oduzimaju šumovlastniku pravo razpoložbe sa šumom i šumskim prihodima, već ga samo u postupku sa ovom ograničuju, u koliko je potrebito, da se šumsko tlo i šuma kao takovi i nadalje uzdrže. Te odredbe leže u prvom redu u vlastitom interesu šumovlastnika, pak ga s toga i ne ide pravo na odštetu s naslova toga ograničenja.

II. Rieč «zabranā» rabi sam šumski zakon u §. 19., gdje se veli: «Ako se za osiguranje budi osoba, budi dobra državnoga i privatnoga iziskuje osobit način postupka sa šumami, kao n. pr. zaštićenje proti urvinam, padanju stiena, odvalam kamenja, prodorom gora, popuzinam zemlje i t. d., može se to zaštićenje (prema njemačkom tekstu osjeguranje — Versicherung) narediti po državi i uslijed toga staviti šumu u dotičnom kraju pod zabranu (njemački in Bann legen). Zabranā ova sastoji u tome, što se ima točno propisati i koliko moguće osigurati potrebni osobiti način postupanja sa šumom. Ako se iz takovih naredaba podignu tražbine na odštetu, imadu se iste prosudjivati po postojećih zakonih».

Nadalje se u §. 20. šumskoga zakona ustanavljuje, da «na zahtjevanje budi mjestne obćine, budi inih dotičnika pri tom (t. j. inih interesenta) ili pako na prijavu javnog urednika, zatim na temelju osobitoga povjereničkoga

izvidjenja» određuje zabranu vlast okružna, ili gdje takove ne ima, najniža pol. vlast.

III. Kako se iz toga vidi razlika je medju zaštitnom šumom (§§. 6. i 7. š. z.) i zabranom (§§. 19. i 20. š. z.) posve jasna, te se sastoji u sledеćem:

1. Zaštitna šuma ne dobiva to svojstvo tek oblastnim proglašenjem, već ga ona nosi sama u sebi time, što se nalazi na tlu i u položaju, koji su opisani u §§. 6. i 7. šum. zakona.

Nasuprot postaje njeka šuma zabranom tek tada, kada po oblasti pravomoćnom odlukom pod zabranu stavljeni bude.

2. Zaštitna šuma štiti svoje vlastito tlo i položaj, gdje se nalazi, ili samu sebe, uslijed česa dotičnom šumovlastniku s naslova proglašenja šume zaštitnom, nikakovo pravo na odštetu ne pripada. Nasuprot se šuma stavlja pod zabranu za to, da osobe ili predmete, koji se nalaze izvan obsega šume, osjegura proti elementarnim nepogodama. Uslijed toga ide šumovlastnika i pravo na odštetu za ograničenja, koja mu se time u postupku sa šumom namiču, i to sa strane onoga, koji odtud koristi crpi.

3. Ograničenja, što ih je u pogledu sječe i gojenja zaštitnih šuma šumovlastnik dužan trpiti, izrično su navedena u samom šumskom zakonu. Nasuprot kod šumah, stavljenih pod zabranu, imaju se ta ograničenja tek po oblasti ustanoviti i odlukom izreći obzirom na svrhu, koja se zabranom polučiti želi. S toga i može kod zabrane nastupiti slučaj, da oblast svako crpljenje užitaka, dok zabrana traje obustavi, dočim se to u zaštitnoj šumi nikada ili samo na kratko vrieme (dok gosp. osnova ili program sastavljen i odobren ne bude) dogoditi može.

4. Zaštitna šuma jest više naravi trajne, dočim je zabrana, ako nije podjedno i zaštitna šuma, naravi prolazne, te prestaje, čim ne stane zaštićenog objekta ili se ovaj inače osjegura ili pogibelj drugim načinom odvratí.

5. Konačno je i oblastni postupak prema dosadanjoj praksi u Cislitavi, kao i kod nas, različiti prema tomu, da li se šuma stavlja pod zabranu ili samo proglašuje zaštinom šumom.

Ako se šuma hoće da stavi pod zabranu, tad mora odnosnoj oblastnoj odluci predhoditi povjerenstveni očeviđ na licu mjesta, kojemu se imaju pozvati načelnici mjestnih obćina, sve dotične stranke i potrebiti vještaci.

Ako se pako hoće stanovita šuma, da proglaši zaštitnom šumom, tad su u smislu §§. 3., 17., 24. i 37. provedbene naredbe od 15. srpnja 1895. br. 35.633. dovoljno za to obnasašće i predlog šum. tehničara kr. kot. ili kr. žup. oblasti.

IV. Kao što smo jur napred iztaknuli, ne postaje njeka šuma zaštitnom tek onda, kada po oblasti takovom proglašena bude, već ona ima to svojstvo i od prije, te je i šumovlastnik, ako takova oblastna odluka i ne postoji, dužan sa zaštitnom šumom postupati, kako to propisuju §§. 6. i 7. š. z. Ne postupa li tako podpada kazni. To slijedi od tuda, što prvo, nepoznavanje zakona nikoga ne izpričava, i što je drugo, šumovlastnik u smislu §. 22. š. z. dužan ili sam za se ili u zajednici sa drugimi šumovlastnicima, da za gospodarenje u svojoj šumi postavi osposobljenog šumara, a ovaj, kao stručnjak, mora da znade, ima li stanovita šuma koje od svojstva, navedenih u §§. 6. i 7. š. z.

Dosljedno tomu imala bi kot. oblast uredovati samo onda, kada bi se dotični šumovlastnik ogriešio o ustanove §§. 6. i 7. š. z. i ovo oblasti do znanja došlo. Na pr. kada bi na živom piesku vodio velike čiste sječe. Tada bi tek eventualno molbenim tečajem imala oblast ustanoviti, da dotična šuma spada pod udar §§. 6. i 7. š. z., te proti nemarnom šumovlastniku kaznu izreći.

Da bi u tom slučaju, kao i u mnogih drugih, oblast prekasno došla, o tom ne ima dvojbe.

A pošto je zadaća šumsko-redarstvene oblasti, da ona ne samo u šumi učinjeni prestupak ili prekršaj zakona konstatira i kazni, već da i pravodobno izdanim odredbama nastoji od šume prijeću pogibelj odvratiti, kao i o tom se brinuti, da se u šumah zavede gospodarenje, koje odgovara propisima šumskoga zakona, — to je svakako uputnije, da se šume zaštitne,

kojih dalnje uzdržavanje i uredno gospodarenje u obćem interesu leži, ustanove, popišu, kao takove oblastno proglose i u očevidnosti drže, te po oblastnih organih što češće pregledaju.

Takav postupak leži ne samo u obćem interesu, već i u interesu šumovlastnika, budući ovaj još pravodobno o naravi svoje šume upućen bude, te prema tomu i dalnje svoje gospodarenje udesiti može. Vrlo nužnim ukazuje se takav postupak uslijed zakona od 26. ožujka 1894., kojim se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stopećih pod osobitim javnim nadzorom, pošto taj zakon u §§. 14. i 15. određuje, da se za zaštitne šume ima sastaviti gospodarstvena osnova ili program. Da pako oblast o izvršbi toga propisa potrebiti nadzor voditi može, mora ona prije svega sama mjestimice znati, koje su to šume.

Obzirom na to stavila je naša opetovno spomenuta provedbena naredba od 15. veljače 1895. br. 35.633 u dužnost šumarskim tehničarima pol. uprave, da imaju šume, spadajuće pod §§. 6. i 7. š. z., iztražiti i staviti predlog, da se te šume proglose zaštitnimi šumami, premda niti šumski zakon od 3. prosinca 1852., niti zakon od 26. ožujka 1894. to nigdje izrično ne propisuju.

Na istom stanovištu stoji i naredba bečkog ministarstva za zemljotežtyo od 3. srpnja 1873. br. 6953. o provedbi šumskoga zakona.

Nu tom odredbom nisu posjednici šuma, koje imaju karakter zaštitne šume, ali još takovom oblastno proglašene nisu, lišeni dužnosti, da u svojoj šumi uvedu ili i nadalje vode gospodarenje u smislu propisa §§. 6. i 7. š. z., a niti se oni uslijed toga u slučaju prekršaja tih paragrafa izmiču zakonskoj kazni.

B) Zaštitne šume.

V. Izlučenje zaštitnih šuma.

U obćem interesu leži, da se šume zaštitne, što prije u cijeloj zemlji iztraže, takovimi proglose i popišu, te u očevid-

nosti drže. Za taj posao pozvani su u prvom redu šumarski tehničari, namješteni kod političke uprave.

Prema §. 24. provedbene naredbe od 15. srpnja 1895. br. 35.633. može žup. šum. izvjestitelj bud neposredno, bud putem nadležne kr. žup. oblasti predloge staviti županijskomu upravnomu odboru, da se takovi predjeli šuma, koji obzirom na svoj položaj podpadaju pod ustanove §§. 6. i 7. šum. zakona, medju koje valja ubrojiti i šume, steruće se u vrelovju potoka, rieka i ljekovitih voda, kao i one na Krašu (t. j. u kraškom području se nalazeće) proglose, zaštitnimi šumami i da se za iste propiše izvestni postupak u gospodarenju.

U tu svrhu imade žup. šum. izvjestitelj na licu mjesta te činjenice točno izviditi i svoje obrazloženo obnašaće i predloge pismeno podnjeti.

Ako žup. šum. izvjestitelj ne može te izvide osobno obaviti, tad može kr. žup. oblast ili žup. upravni odbor od slučaja do slučaja delegirati za to dotičnog kr. kot. šumara.

Isto je tako u §§. 37. i 38. napred spomenute provedbene naredbe stavljeni u dužnost kr. kot. šumarima, da prigodom redovitih službenih putovanja iztraže najprije one šume, za koje bi se imao prema §§. 6. i 7. š. z. propisati izvestni postupak, pak da o tom podnesu izvještaj i učine predloge kr. kot. oblasti, koja će ih imati odstupiti žup. upravnom odboru na nadležno uredovanje.

VI. Strukovni izvid i obnašaće.

Propisi §§. 6., 7. i 8. šumskoga zakona od 2. prosinca 1852., odnoseći se na zaštitne šume, znatno su pooštreni i promjenjeni ustanovama §§. 14. i 15. zakona od 26. ožujka 1894. o uredjenju stručne uprave i t. d., pošto je potonjim zakonom još odredjeno, da se za zaštitne šume ima sastaviti gospodarstvena osnova ili gospod. program prema načelima potrajanog šumskog gospodarenja, a podjedno su za prestupke tih zakonskih propisa ustanovljene osjetljive novčane kazne, a dozvoljeno je i namještenje političkog sekvestra za šumu. Te odredbe zahtjevaju često puta od privatnog šumovlastnika znatne nov-

čane žrtve, koje inače doprinjeti trebao ne bi. Usljed toga na-miče se šumarsko-tehničkom osoblju političke uprave i dužnost, da kod obavljanja stručnih izvida, koji imaju služiti za temelj oblastničkih odluka u svrhu proglašenja šuma zaštitnimi, što sa-vjestnije i točnije postupaju.

S toga valja da ponajprije, za izbjeganje prigovoru o površno obavljenom izvidu, dotičnu šumu mapom u ruci skroz na skroz prođu, te da pri tom ustanove sastav i dobrotu tla, rast dr-veća, obrast i starost sastojina, te da si prikupe i pribilježe ine podatke, koje ćemo niže navesti.

Nakon toga obhoda uputno je, da si dotičnu šumu, ako je prilike, sa koje suprotne točke, odkud se na ovu lijepe vidik pruža, dobro pogledaju i srađivaju sa vojničkom kartom u mjerilu 1:75000 ili još bolje u mjerilu 1:25000, pošto će im tada slika šume, a naročito položaj kosa biti mnogo jasniji.

Strukovni izvještaj žup. šumar. izvjestitelja ili kr. kot. šumara, što ga ovi u tom predmetu u vlastitom djelokrugu ili potonji kao delegati žup. upravnog odbora ovomu podnjeti moraju, mogao bi se sastaviti prema slijedećem obrazcu.

C) Opis sadanjeg stanja šuma.

1. Površina šume u jutrima, kao i naznaka por. ob-ćine, grunt. ulož., broja kat. čestice, upravne obćine i pol. ko-tara i županije, gdje se šuma nalazi. Sadanji vlastnik i uži-vaoc šume.

2. Međe dotičnog šumskog predjela uz naznaku vrsti kulture medjašnih zemljjištnih čestica.

3. Opis stojbine.

a) Elevacija. Nadmorska visina prema glavnoj štopskoj karti između . . . i . . . metara.

b) Ekspozicija. Nagnutost prema stranama svieta i prema glavnim kosama gorja.

c) Deklinacija. Nagnutost položaja prema horizontu.

Pri tom se mogu rabiti slijedeće oznake: ravan do 5°, po-ložit od 5—10°, okosit od 11—20°, strm od 21—30°, vrlo

strm od 31—45°, pećinast od 45° dalje. Kut naklona može se ustanoviti ili neposrednim pokusnim mjerjenjem kuta, ili iz izmjerene razite i kose udaljenosti dviju točaka ili iz vojničkih mapa.

d) Opis tla. Opis tla spada kod zaštitnih šuma među najvažnije točke strukovnog obnašašća, pošto je često puta sastav i sadanje stanje šumskoga tla jedino odlučno o tom, da li će se šuma proglašiti zaštitnom šumom ili ne.

Pri tom se ima opisati: α) vrst gorja ili temeljnog kamenja), β) sastav (mineralne sastavine, primjesa kamenja i kolичina crnice) γ) fizikalna svojstva (dubljinu, čvrstoću, vlagu tla) i δ) vanjsko stanje tla.

Ad α) U pogledu vrsti gorja valja prije svega razlikovati, da li je šumsko tlo prvočno t. j. nastalo razvaranjem neposredno pod njim ležećeg gorja (kamenja) ili je drugotno t. j. nastalo naplavom juž raztvorenog kamenja.

Ad β) Obzirom na sastav tla dovoljno je, da se napomene, da li je tlo glineno, ilovasto, pjeskovito ili vapnenasto, te da li ima primjese kamenja i u kojoj mjeri, konačno kolika je debljina humusa i to bez obzira na eventualni listinac.

Ad γ) Fizikalna svojstva tla.

Dubljinatla ovisi o debljini naslage, u kojoj se korenje razvijati može, te ga zovemo prema jakosti te naslage vrlo plitkim do 0·15 m., plitkim od 0·15—0·3 m., prilično dubokim od 0·3—0·6 m., dubokim od 0·6—1·2 m., vrlo dubokim preko 1·2 m. Dubljinatla može se presuditi prema eventualnim vododerinama ili koritima potoka, koji se u šumi nalaze, ili se može ustanoviti posebno u tu svrhu izkopanim jamama.

U svakom slučaju, gdje vrst temeljnog kamenja osobito upliva na rast drveća, valja to naročito iztaknuti. To je primjerice slučaj, kada pećinasto tlo, nepropustna ilovača i t. d. prieče, da se korenje ne može dublje razviti ili sprečavaju normalno kolanje vode u zemlji, prouzrokujući time opuzine tla. Isto je tako kod škriljavog kamenja za razvoj dravlja, kao

i za uzdržavanje snage tla, velika razlika, da li su naslage horizontalno, vertikalno ili koso položene.

Čvrstoća tla označuje se prema tomu, kako su sastavine medjusobno svezane, kao; čvrsto, težko, blago, rahlo, sipko i živo (živi piesak) tlo.

Vlažnost tla ovisi o srednjoj sadržini vode za vrieme vegetativne periode, te se prema tomu označuje kao: mokro (traže ga crna joha, vrbe), vlažno (zahtjevaju ga briest, jasen, manje javor, a najmanje grab), svježe (to tlo vole sve naše vrsti drveća), suho i vrlo suho.

Vanjsko stanje šumskoga tla označuje se prema svojem pokrovu kao: golo ili otvoreno t. j. bez svakog vegetabilnog ili nevegetabilnog pokrova; pokrito tlo uslijed opalog lišća ili iglica, koji se jur u raztvaranju nalaze; zelenilom obrasio tlo, koje se je jur prevuklo raznim šumskim travama i biljem; podivljalo tlo, koje je posve kojekakvim šumskim korovom obrasio.

4. Opis sastojina.

Kod opisa sastojina neka se navede vrst drveća i smjesa (čiste i mješovite sastojine, i to hrpmično, prugasto ili stablimično pomješane); vrst uzoja (visoka šuma jednako-dobna, dvodobna, preborna i t. d., nizka šuma, srednja šuma); postanak i umjetnim načinom (sjetva ili sadnja) ili naravnim načinom (iz sjemena ili iz izbojaka); starost sastojina, oblast (da li ima mnogo čistina i plešina ili ne, ako je moguće, neka se navede srednja udaljenost stabala i poprični prsnji promjer); stanje sastojine (n. pr. liepa uzrasta, čista uzpravna debla, granata, zakržljala, suhobrka, kvrgava, obgržena, pogažena, prevršena, okresana i t. d. stabla); poprilična dryna gromada po jutru, kao i razred dobrote prema Feistmantelovim skrižaljkama.

D) Dosadanje šumsko gospodarenje.

I to obzirom na rabljenu vrst sječe (čista, oplodna, preborna sječa, na pruge i t. d.) naznačiv pri tom, da li je, i koliko je na sječini ostavljeno stabala ili dryne gromade po jutru;

upliv sječe na tlo (da li se je uslijed ove bojati opuzina i odplave tla, zakrašivanja i t. d.); ogoj šume, obzirom na elementarne nepogode, koje šumskom podmladku priete, kao: žegu, mrazove, te mogućnost umjetnog odnosno naravnog pošumljenja; dosada je crpljenje glavnog i nuzgrednog užitka prema vrsti, načinu i obsegu, te uplivu na sadanje stanje šume; te konačno obzirom na način obaranja, izradbe i odpremanja šumskih proizvoda i njihov upliv na sadanje stanje sastojina i šumskoga tla.

E) Obrazloženje predloga.

Tu valja navesti sve razloge, koji govore za proglašenje šume zaštitnom šumom, kao i uvaženjem propisa §. 6. i 7. š. z. staviti shodne predloge u pogledu budućeg načina uzgoja, sječe, odpremanja šumskih proizvoda i pomladjivanja šuma, kao i crpljenja šumskih nuzužitaka, prema kojim će se predlogom i gospodarstvena osnova ili program sastaviti imati.

Strukovno obnašašće ima žup. šum. izvjestitelj neposredno (§. 24. prov. naredbe), a kr. kot. šumar putem nadležne kr. kot. oblasti (§. 38. prov. naredbe) podnjeti žup. upravnom odboru uz predlog, da se dotična šuma ili šumski predjel proglaši zaštitnom šumom.

VII. Proglašenje zaštitne šume.

Na temelju podnešenog strukovnog obnašašća i predloga može žup. upravni odbor odmah prvomolbenu odluku izreći ili može, ako za nuždno pronadje, predloženo mu obnašašće kr. kot. šumara po svojem šumarskom izvjestitelju izpitati i nadopuniti dati, ili može odrediti, da ponajprije kr. kot. oblast obavi prema §. 23. š. z. povjerenstveni očevid na licu mjesta. Taj očevid obavlja se tada pod vodstvom upravnog činovnika, a imaju mu se prizvati šumoposjednik, susjedi i ini interesenti, obćinsko poglavarstvo, te barem jedan šumarski vještak. Nu i šumarski stručnjak, kada izvid šume sam obavlja, treba tomu da prizove šumoposjednika.

Nakon toga eventualno obavljenog uredovanja ima žup. upravni odbor izreći prvomolbenu odluku, u kojoj naročito valja:

1. ustanoviti, da dotična šuma temeljem obavljenog strukovnog izvida ili povjerentvenog očevida spada pod udar §. 6. i 7. šum. zakona, te se stoga proglašuje zaštitnom šumom;

2. uz naznaku broja katastralne čestice, površine i medja, za vrieme, dok gospodarstvena osnova ili program odobrena ne bude, propisati izvjestni postupak sa šumom;

3. odrediti, da se za dotičnu šumu u smislu §. 14. i 15. zakona od 26 ožujka 1894. ima sastaviti gospodarstvena osnova ili program, uvaženjem ustanova §. 1. i 2. toga zakona kao i predloga, stavljenih u strukovnom obnašašću šumarskog tehničara. Gospodarstvena osnova ima se sastaviti za šumske površine veće od 100 jutara, a za manje površine neka se sastavi gospodarstveni program.

4. odrediti rok, u kojem se gospodarstvena osnova ili program žup. upr. odboru na izpitanje podnjeti ima;

5. nadalje se ima šumovlastnik uputiti, da mu s naslova proglašenja njegove šume zaštitnom šumom ne pripada nikakovo pravo na odštetu;

6. zatim valja istoga upozoriti, da mu proti toj odluci pripada pravo utoka na kr. zem. vladu, odjel za unut. poslove, uz naznaku zakonom za to odredjenog roka i uz primjetbu, da taj utok ne ima obustavne moći glede odredba, izdanih pod točkom 2. ili eventualno 5. ili 6. (analogija §. 42. šum. zakona);

7. konačno valja navesti sve razloge, na kojih se prvomolbena odluka temelji.

Osim toga može žup. upravni odbor odrediti sljedeće preventivne mjere:

a) ako se u šumi nerazborito gospodari, može žup. upravni odbor putem kr. žup. oblasti u toj odluci naložiti kr. kot. oblasti, da za vrieme, dokle gospod. osnova ili program predložen i odobren ne bude, zabrani u šumi svaku sjeću;

b) ako pako šumoposjednik gospodarenjem svojim zatire šumu, ili ako njegovo dosadanje šumsko gospodarenje u obće

ne odgovara propisom šum. zakona, može žup. upravni odbor u toj odluci odrediti javni koji organ, da se pod njegovim nadzorom o trošku šumoposjednika vodi stručna uprava i šumsko gospodarenje (§. 15. zakona od 26. ožujka 1894.).

VIII. Sastavak gospodarstvene osnove ili programa.

1. Svrha i budući način šumskog gospodarenja.

Kod sastavka gospodarstvene osnove ili programa valja imati na umu, da u zaštitnih šumah nije svrha gospodarenja, da se producira što više ili što vrednije drvne gromade, već je svrha gospodarenja, da se u prvom redu udovolji zadaći, koju zaštitna šuma izpuniti ima i radi koje je njen proglašenje takovom uzsliedilo.

Ako potonju okolnost uočimo, razabratи ћemo u glavnom dve kategorije zaštitnih šuma. Naime šume zaštitne, koje se nalaze u ravnici i šume, koje se nalaze po obroncima gorah i planinah.

U ravnici imaju zaštitne šume zadaću, da čuvaju tlo, na kom se nalaze, da ga vjetar ne odnese i da se ne stvore t. zv. pjeskulje; ili im je zadaća, da na obalah povećih voda suzbijaju navalu vode i leda, te da po mogućnosti zapričeju zaprudjivanje svoje stojbine.

U gorah i visokih planinah imaju nasuprot zaštitne šume zadaću, da spriče nastajanje popuzina, odronjivanje i odplavljanje tla, kao i da štite gornje rubove šumske vegetacije od sniežnih zameta, urvina i usova.

Prema toj zadaći, koju imaju u jednom i drugom slučaju zaštitne šume da izvrše, valja upriličiti i cijelo gospodarenje u tih šumah, te izabratи onu vrst drveća i uzgoja, te takav način sječe i crpljenja šumskih užitaka koji će postavljenoj svrsi gospodarstva najbolje odgovarati.

Prekoračili bi granice ovoga članka, da se upustimo u razglabanje o načinu gospodarenja šumskog na pjeskuljah i popuzinah, koje je jur dosada izazvalo posebnu stručnu lite-

raturu. Napomenuti ćemo samo toliko, da je u zaštitnih šumah te vrsti poglavita zadaća šumskog drvlja, da svojim korenjem što više veže tlo. Tomu zahtjevu najbolje odgovara takova šuma, gdje ima dosta sitnog drvlja, budući ovo svojim korenjem gornju naslagu tla izpreplete, a svojim stabalcima stvara gusti zastor neposredno nad površinom. Poradi toga i uzgaja se ponajviše na takovih površinah ili nizka šuma, obično sa prebornom sječom, visoka šuma sa nizkom obhodnjom i prebornom sječom ili tlo zaštitnim drvećem. Naročito na popuzinah ne smije se uzgajati šuma sa previsokom obhodnjom, pošto bi se inače uzgojila stabla previše težka, koja bi uslijed toga svojom težinom puzanje tla još više podupirala. U mnogih slučajevih odlučeno je o visini obhodnje već samim izborom vrsti drvlja, koje je često puta za taj posao vrlo sgodno ali ne podnosi visoke obhodnje n. pr. akacija, vrbe, topole i t. d.

Na obroncima gorah, gdje se je bojati odplave tla uslijed oborina, glavna je zadaća gospodarenja, da bude šumsko tlo uvjek dovoljno drvljem zastrto. Osobito je ta okolnost važna na vapnenoj podlozi sbog očuvanja humusa, kojega bi inače sunce izpržilo, a voda odniela i time kraš prouzročila.

Od mnogih i raznih oblika visokih šuma najviše odgovara u takovih slučajevih uzgoj redovite preborne šume. U njoj ima dovoljno stabala razne dobe, od najmladnjeg do najstarijeg tako, da je tlo u gornjoj naslagi posve žiljem izprepleteno i vezano. Usljed toga pak, što se sječom vade samo pojedina stabla, tlo je uvjek dovoljno zaštićeno i zastrto, a ne mogu niti veće plešine nastati.

Osim prebornog šumarenja mogu se u takovih šumah upotrijebiti i ovomu slični uzgojni oblici kao: uzgoj visoke šume sa tlozaštitnim drvljem, uzgoj dvodobne visoke šume, uzgoj visoke šume sa duljom oplodnom dobom i t. d.

Naročito na vrlo mršavom tlu i u velikih visinah morati će se često puta odustati od redovite preborne sječe i prihvatići koji od spomenutih uzgojnih oblika, budući su najnovija izraživanja pokazala, da na takovoj stojbini mlado drvlje vrlo

težko podnosi zastor starog drveća, pak da se stoga prebornom sječom željeni uspjeh polučiti ne može.

Osim tih načina sječe može se uporabiti i sječa na pruge, koje su prema potrebi široke od 10—40 met. Ove se pruge postupice progale i zatim čisto posjeku, pri čem se ostavi sav od prije se nalazeći i uporabivi podmladak. Jedna pruga ne smije se neposredno na drugu nadovezati, već se mora sa sječom u susjednoj prugi pričekati dok na prvoj mladik dovoljno odraste. Prema tomu ima se i cielo razdieljenje šume udesiti.

Pruge mogu se položiti u smjeru slojnice, a gdje priete opasni vjetrovi, može se sječa prilagoditi eksposiciji tla tako, da opasni vjetar udara u širju stranu pruge. U takovih slučajevih daje se često puta sječini oblik trokuta, ili se pruga u ključ vodi.

Sječom započimlje se od gornjeg ruba šume.

Ako je pako zadaća zaštitne šume, da štiti obale povećih voda od leda i zaprudjivanja ili gornje šumske rubove od urvina i usova, tada može toj zadaći najbolje udovoljiti takova šuma, gdje ima mnogo jakih stabala. U tom slučaju izključen je uzgoj nizke šume, te uvjetovan uzgoj visoke šume. Kao način sječe može se rabiti u prvom slučaju postepeno prosječanje na uzke pruge ili preborna šuma sa višjom obhodnjom, dočim je u drugom slučaju (gornji šumski rubovi) preborna sječa šumskim zakonom (§. 6. š. z.) propisana.

2. Ustanovljenje godišnjeg etata.

U smislu §. 1. i 14. zakona od 26. ožujka 1894., kojim se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom, ima se u zaštitnih šumah uvesti potrajno šumsko gospodarenje. Prema tomu načelu ima se ustanoviti i godišnji etat, koji je u pravilu jednak tekućem prirastu na cieloj površini.

Ako se rabi preborna sječa, tad se ima ponajprije ustanoviti obredno doba (Umlaufszeit), u kojem će sječa svu šumu jednom proći. Sa tom dobom podieli se ciela površina, te se

tako dobije površina normalne godišnje preborne sječine. Opis sastojina neka se sastavi tako, da bude iz njega vidljiv broj stabala i drvna gromada pojedinih, shodno izabranih razreda debljine, zatim sbroj temeljnica i tekući prirast po jutru.

Gospodarstvena osnova sastavlja se u prebornoj šumi samo za budućih 10 godina. U tu svrhu izabiru se na temelju opisa sastojina one površine, gdje ima najviše staroga drvlja, dok se ne namiri normalna 10-godišnja sječna površina.

Pomoćju opisa sastojina razluči se na tih površina drvna gromada (odnosno stabla), koja se posjeći ima, od one, koja će na sječini preostati. To se mora u svakom okružju posebice izražiti i ustanoviti, te pri tom naročito paziti na to, da površina bude preostalom drvljem uvjek dovoljno zaštićena.

Godišnji etat izračuna se tada kao prosjek drvne gromade, opredijeljene za sjeću u budućih 10 godina, kojoj se prema okolnostim eventualno još 5-godišnji prirast pribrojiti može. Taj godišnji etat uzporedi se radi kontrole sa tekućim godišnjim prirastom.

Ako se rabe ine vrsti sječe, tad se u visokoj šumi ustanovljuje godišnji etat na temelju kombinovanog razšestarenja iz prvih dvih ili trih periodičkih prihoda. U tu svrhu sastavi se ponajprije obća porabna osnova. Razlika u periodičkim prihodima može iznositi 10%. Kod posve abnormalnog stanja šume odustaje se od izjednačenja periodičkih prihoda, te se godišnji etat izračuna samo na temelju prihoda prve periode.

Izračunani godišnji etat vriedi samo za budućih 10 godina, te se po izmaku toga vremena s nova ustanoviti ima. U nizkih šumah rabi se razšestarenje na jednake godišnje sječine.

Sječne površine imaju se za svih 10 godina u mapu urisati.

3. Obaranje stabala, izradba i izvoz šumskih proizvoda.

Kod obaranja stabala ima se osobito paziti na to, da se preostavša stabla što manje oštete, a isto tako i šumsko tlo previše ne ozledi. Eventualno nastavše rupe imaju se odmah izravnati. Panjevi neka se ostave visoki 50—60 cm. a prema

potrebi i višji, da se listinac i zemlja na njima zaustaviti mogu. U koliko je moguće neka se drvo u šumi izradi, i po putevih kolima odprema ili na sebi do ovih iznaša. Ako se puzaljke rabiti moraju, valja ove nakon sječe tako osjegurati, da se iz njih ne mogu razviti vododerine.

Svako stablo, koje se obara, mora se obilježiti na žili šumskim doznačnim čekićim. U ostalom valjaju glede toga ustanove §. 15., 16. i 17. š. z. Kopanje panjeva valja svakako zabraniti.

Sjećine moraju se sbog pogibelji od šumskih požara uvjek čiste držati.

4. Uživanje nuzgrednih užitaka.

Nuzgredni užitci smiju se crpiti samo u toliko, u koliko se tim ne dovodi u pogibelj podržavanje izabrane vrsti drva i uzgoja (§. 1. zakona od 26. ožujka 1894.). U pogledu uživanja šumske paše i stelje valjaju ustanove §. 10. i 14. š. z.

Ako je uživanje stelje u porabi, tad neka se ovo uredi posebnom osnovom za budućih 10 godina obzirom na propise §. 11.—13. š. z.

Nuzgredni užitci jesu u zaštitnih šumah od vrlo malene važnosti, te se stoga imaju u koliko je nuždno, naročito uživanje stelje, na stanovito vrieme ili posve obustaviti.

5. Izvedenje gojitbenih radnja.

U smislu §. 6. š. z. imaju se u zaštitnih šumah sjećine «odmah opet nasadjivati, kao što treba mladim drvljem». Odtud sledi, da je medjutimno poljsko gospodarenje u tih šumah posve izključeno, a isto tako i krčenje, odnosno pretvorba u drugu vrst gojitbe.

O gojitbenim radnjama, koje se imaju izvesti u budućih 10 godina, valja sastaviti posebnu gojitbenu osnovu. U istu valja uvrstiti popravke starih sjećina i kultura, nove kulture na starih čistinah i novih sjećinah, ogradijivanja sjećina, kopanje graba za odvodnju (na popuzinah) ili za hvatanje vode i lišća (na suhih, vjetru izvrženih sjećinah i obroncijih), produljenje novih

i popravljanje starih pruteva i t. d. Kod starih čistina ima se paziti, da se sve odmah u cijeloj površini šumskoj kulturi privedu i kao što treba drvljem zasade.

6. Uskladba gospodarstvene osnove ili programa.

Svaka gospodarstvena osnova mora sadržavati barem: 1. obću opis šume, 2. površinu šume prema pojedinim okružjima i eventualno izlučenim sastojinama i ukupno, 3. opis sastojina, 4. eventualnu obću porabnu osnovu i skrižaljka dobnih razreda, 5. posebnu porabnu i ogojnu osnovu za buduće desetgodište, 6. eventualnu posebnu osnovu za steljarenje, 7. šumsko-gospodarstveni načrt.

Gospodarstveni program mora u bitnosti iste podatke sadržavati, samo mu se daje jednostavniji oblik, a mogu se i svi ti podatci u jednom obrazcu izkazati.

IX. Izpitanje gospodarstvene osnove odnosno programa.

Sastavljene gospodarstvene osnove i programi imaju se providjeni podpisom šumoposjednika i šumarskog stručnjaka, koji ih je sastavio, predložiti u dva primjerka na izpitivanje nadležnom županijskom upravnom odboru.

Ovaj imade iste po svojem šumarskom izvjestitelju na licu mjesta izpitati dati, te nakon toga gospodarstvene osnove uz stručno mnjenje svojeg šumarskog izvjestitelja predložiti na odobrenje kr. zem. vlasti, dočim gospodarstvene programe u vlastitom djelokrugu odobriti.

Nakon odobrenja gospod. osnove ili programa, ostaje jedan primjerak ovih kod žup. upr. odbora, dočim se drugi primjerak šumoposjedniku povratiti ima. Troškovi izpitivanja gospod. osnove ili programa idu na teret putne zaklade kr. žup. oblasti.

X. Nadzor nad zaštitnim šumama.

Nadzor nad zaštitnim šumama imaju voditi političke oblasti ureda radi.

U prvom su redu pozvani na to kr. kot. šumari, koji imaju te šume barem jedanput svake godine točno pregledati (§. 36. prov. nar.), te izviditi, da li se šumoposjednici točno drže odobrene gospodarstvene osnove ili programa. Pri tom imaju naročitu skrb posvetiti sjećinama, ogojnim radnjama i uživanju nuzužitaka.

U koliko kr. kot. šumari za to ne dospjevaju, može se taj nadzor povjeriti i kr. nadlugarima, obć. poglavarskom, odbornicima ili zaprisegnutom lugarskom osoblju (§. 39. prov. nar.). Po analogiji §. 19. š. z. može pol. oblast odrediti, da se te osobe za vršenje toga nadzora posebice zaprisegnu.

Isto je tako dužnost žup. šum. šumarskog izvjestitelja, da šumsko gospodarenje u zaštitnih šumah prigodice nadzire i osvjedoči se o tom, da li se u smislu odobrene gospodarstvene osnove ili programa i propisa šumskoga zakona provadja.

Opaženi protuzakoniti postupak u zaštitnih šumah vlastan je svatko pol. oblasti prijaviti (§. 22. š. z.).

XI. Kazne.

U koliko se šumovlastnik ogriešio o zakonske propise odnosno oblastne odredbe u pogledu spomenutog postupka sa zaštitnom šumom, valja da se proti njemu izreče zakonom propisana kazna. Pri tom valja razlikovati, da li je šuma bila po oblasti jur proglašena zaštitnom šumom ili ne.

1. U prvom slučaju na ime, ako je dotična šuma pravomoćnom oblastnom odlukom proglašene zaštitnom šumom, nastupaju kazne, koje su navedene u §. 15. zak. od 26. ožujka 1894.

Te kazne jesu :

a) Ako šumoposjednik u propisanom mu roku ne predloži gospod. osnovu ili program, ili ako prekrši jur odobrenu gospod. osnovu ili program, novčana kazan, i to : kod šuma do 500 jut. globa od 100—300 for., kod šuma preko 500 jut. globa od 300—1000 for.

U odnosnoj kaznenoj odluci ima se podjedno posjedniku opredeliti uz pretnju ponovne globe novi rok, u kojem ima svojoj dužnosti udovoljiti.

U drugom slučaju t. j. ako šuma nije još po oblasti proglašena zaštitnom šumom, ali ima sve uvjete za to, da temeljem §. 6. i 7. bude proglašena zaštitnom šumom, imaju se narušaji propisa tih paragrafa kazniti po §. 8. š. z. globom od 20—200 for. Osim toga dužan je krivac da naplati oštete, koje se time drugim prouzroče.

U jednom i drugom slučaju zastaruje kazan, ako u roku od 6 mjeseci krivac na odgovornost potegnut ne bude.

XI. Povjerenstveni troškovi.

Iztraživati i nadzirati zaštitne šume dužni su šum. tehničari pol. uprave ureda radi. Stoga odnosni troškovi idu na teret njihovog putnog paušala. Ako oblast odredi povjerenstveni očevid na licu mjesta radi proglašenja koje šume zaštitnom, tad ima nositi troškove šumovlastnik, koji odtud korist erpi.

Ako pako pol. oblast na učinjenu joj po privatnoj osobi prijavu po §. 23. š. z. odredi povjerenstveni očevid, tad ima troškove povjerenstva namiriti okrivljeni šumovlastnik, ako mu se dokaže, da je kriv, izpostavi li se pako, da je prijava krična, tad ima troškove povjerenstva namiriti onaj, koji je krivu prijavu učinio.

XIII. Dignuće zaštitne šume.

Akoprem je zaštitna šuma više naravi trajne, može ipak nastupiti slučaj, da je nestalo razloga, s kojih je proglašenje iste zaštitnom šumom uzslediti moralo (preloženje korita vode). U tom slučaju može se dokinuti odnosna oblastna odluka, kojom je šuma zaštitnom proglašena bila, te dotična šuma toga svojstva riešiti i staviti izpod osobitog javnog nadzora.

Postupak je pri tom isti, koji je propisan za proglašenje šume zaštitnom.

B. Zabrane (Bannwaldungen).

Kao što smo već napred razložili, imaju se u smislu šumskog zakona smatrati zabranama one šume ili šumski dielovi, kojim je zadaća, da osobe ili predmete, nalazeće se

izvan njihovog obsega, štite proti urvinam, padanju stiena, odvalam kamenja, prodom gora, popuzinam zemlje i t. d. Svojstvo zabrane zadobiju te šume tek onda, kada pravomoćnom odlukom po oblasti zabranom proglašene budu.

Postupak i nadležnost oblasti.

Postupak za proglašenje šume zabranom provadja se ili ureda radi (§. 19. š. z.) ili na prijavu mjestne občine, interesentā ili javnih urednikâ (§. 20. š. z.). Naročito je dužnost šumarskih tehničara političke uprave, da obilazeći šume svojeg službenog područja izvide one šumske predjele, u kojih bi se radi osjeguranja osoba ili predmeta imao propisati osobiti način šumskog gospodarenja, te da podnesu predlog, da se ti šumski predjeli stave pod zabranu i takovom proglose. Nu taj predlog imaju učiniti samo onda, ako dotična šuma nije podjedno i zaštitna šuma, odnosno, ako izvestni postupak, koji se u smislu šumskoga zakona za zaštitne šume propisati može, nije dovoljan za to, da prieteúu pogibelj odvrati. (Provedbena naredba od 15. srpnja 1895. br. 35.633. §. 25. i 37/c).

U smislu §. 15. toč. 4. zakona od 5. veljače 1886., o upravnih odborih u županijah, nadležan je za izricanje odluke o stavljanju šuma pod zabranu u prvoj molbi županijski upravni odbor, dočim je za to u drugoj i zadnjoj molbi nadležna kr. zem. vlada, odjel za unut. poslove. Od toga su izuzete samo šume gradova Zagreba, Varaždina, Osieka i Zemuna, glede kojih je u prvoj i zadnjoj molbi nadležna kr. zem. vlada (§. 1. 120. zakona od 21. lipnja 1894. o ustrojstvu gradskih občina. Vidi Šum. list br. 3. god. 1899. str. 138.).

Odnosne prijave i predlozi imaju se stoga podnjeti nadležnom županijskom upravnom odboru, dotično kr. zem. vlasti, odjelu za unutarnje poslove, koji će na podnešenu prijavu odrediti povjerenstveni očevid na licu mjesta. Očevid ima u pravilu obaviti ona kr. kot. oblast, u čijem se području izvidni objekt nalazi. Isti obavlja se uvjek pod vodstvom perovodnog činovnika političke oblasti uz sudjelovanje potrebitih vještaka; a

imaju se prizvati načelnici upravnih obćina i sve dotične stranke (vlastnik, susjedi, na služnost ovlašteni kao i eventualni in i interventi). Postupak nije manjkav, ako bude očevidu prizvan samo jedan vještak. U smislu cit. provedbene naredbe od 15. srpnja 1895. br. 35.633. dužne su pol. oblasti kod takovih povjerenstvenih očevida upotriebiti kao vještace u prvom redu šumarske tehničare pol. uprave.

Kod toga očevida valja na licu mjesta izviditi i ustanoviti prieteću pogibelj, kao i stanje dotične šume.

U potonju svrhu može se upotriebiti isti onaj šema, što smo ga naveli kod zaštitnih šumah.

Osim toga valja izviditi i osobiti obzir uzeti još na slijedeće:

1. da li doista postoji i u kojem stupnju pogibelj za predmete ili osobe, nalazeće se izvan šume, koja bi se imala staviti pod zabranu, te da li je stoga podnešena prijava opravdana ili ne;

2. da li je pogibelj nastala uslijed nerazložnog i zločestog gospodarenja u šumi ili možda uslijed elementarnih nepogoda;

3. da li se možda dade prieteća pogibelj odvratiti drugimi manjimi zaštitnim mjerama;

4. da li, na koji način, i kako dugo imaju se obustaviti eventualna podavanja ovlaštenikom, da se uzmognu provesti potrebite osjeguravajuće mјere;

5. da li je potrebito, da se koji užitci i kako dugo u šumi obustave;

6. konačno se ima ustanoviti, tko je dužan nositi troškove povjerenstva.

O tom uredovanju ima se sastaviti povjerenstveni zapisnik, kojega imaju svi prisutni podpisati. Šumarski stručnjak ima svoje vještačko mnjenje dati odmah u zapisnik, ili ga može naknadno doprinjeti. U potonjem slučaju sačinjava ono sastavni dio povjerenstvenoga zapisnika.

Pr o g l a š e n j e z a b r a n e .

Na temelju zapisnika o obavljenom povjerenstvenom očevidu ima žup. upr. odbor (odnosno kr. zem. vlada), saslušav

svojeg šumarskog izvjestitelja, izreći prvrmolbenu odluku, te ako doista pogibelj za predmete ili osobe postoji, staviti dotičnu šumu pod zabranu.

Ta odluka ima u glavnom sadržavati sliedeće:

1. proglašenje, da upitna šuma spada medju one, koje podпадaju pod ustanove §. 19. i 20. šum. zakona, te da se stoga, uz točnu naznaku broja kat. čestice, površine i medja, stavlja pod zabranu;

2. odredbu, kojom se propisuje nuždni osobiti način gospodarenja i postupka s tom šumom za vrieme, dok gospod. osnova odnosno program odobren ne bude;

3. odredbu, kojom se posjedniku šume u smislu §. 1. i 15. zakona od 26. ožujka 1894. (o uredjenju stručne uprave i t. d.) nalaže, da ima prema podanom vještačkom mnjenju dati sastaviti i u stanovitom roku županijskom upravnom odboru odnosno kr. zem. vladi na izpitane predložiti gospodarstvenu osnovu ili program, koliko se u obće odlukom ne izriče, da se uporaba svih užitaka u šumi obustavlja;

3. tko je dužan nositi narašle povjerenstvene troškove.

Podjedno valja šumoposjednika kao i ostale interesente uputiti, da, ako iz ove odluke kane podići tražbinu na odštetu, imadu to učiniti pred redovitim gradjanskim sudom i svoje odnosno pravo dokazati.

Ako žup. upravni odbor (kr. zem. vlada) drži nuždnim, može u toj odluci za dalnje vodjenje gospodarenja u šumi, stavljenoj pod zabranu, postaviti posebnu osobu. Ova može biti: šumovlastnik sam, njegovi namještenici ili ina pouzdana osoba, po mogućnosti zvanja šumarskoga. U tom slučaju ima se toj osobi, na temelju podanog vještačkog mnjenja, izdati posebni naputak, kako se u buduće u šumi gospodariti ima; a nadležna kr. kot. oblast pozvati, da tu osobu za taj posao posebice zaprisegne (§. 19. š. z.).

Odluku valja dostaviti nadležnoj kr. kot. oblasti, občinskom poglavarstvu i svim interesentom.

Pravni liek poprimljen proti takovoj odluci, ne ima obustavne moći u pogledu provedbe zaštitnih mjera.

Glede nošenja povjerenstvenih troškova vriedi isto, što smo naveli kod zaštitne šume.

Sastavak i izpitanje gospodarstvene osnove (programa).

Kod sastavka gospodarstvene osnove odnosno programa, valja se u glavnom držati načela, što smo ih razložili kod zaštitnih šumah, te ih prilagoditi svrsi, kojoj zabrana služiti ima.

Pri tom valja imati na umu, da se stavljanjem šume pod zabranu, ne mora u istoj uvjek i njeki novi način gospodarenja propisati, jer se može dogoditi, da već šumovlastnik sam u svojoj šumi gospodari tako, da se time nuždna zaštita dotičnim predmetom ili osobam u dovoljnoj mjeri pruža. On to čini iz vlastite uvidjavnosti ili iz eventualnih privatno-pravnih obveza, što ih ima prema vlastniku zaštite potrebnog objekta. U tom slučaju moći će se dosadanji način gospodarenja i nadalje pridržati, ali ga u gospodarstvenoj osnovi (programu) svakako za budućnost propisati valja, jer on tim postaje odsada za šumovlastnika obvezatnim, pak ako ga se ovaj ne drži, podпадa kazni.

Kadkada je pako nuždno, da se za postići svrhu, moraju glavni i nuzgredni užitci u šumi djelomice, na stanovito vrieme ili posve obustaviti. A dogadja se i to, da je dopušteno stabla sjeći samo radi toga, da se šuma pomladiti može, ali nije dopušteno oborena stabla iz šume izvoziti, već se moraju ostaviti, da u šumi iztruhnu. Način sječe, obaranja stabala i izvoza šumskih proizvoda, zahtjeva u zabranah osobite točne propise. Tako ima primjerice šumskih zabrana, koje štite željeznice, gdje su medju inim propisani sati, kada se u šumi sjeći smije (na ime kada ne prolaze vlakovi).

Na sve takove i slične odredbe valja kod sastavka gospodarstvene osnove (programa) obzir uzeti, te uvjek imati pred očima, da se u šumi mora gospodariti tako, kako će se odnosni objekt, što bolje proti prijećoj pogibelji osigurati.

Izpitanje i odobrenje gospodarstvene osnove odnosno programa, biva istim načinom i po istih oblastih, kako je napred kod zaštitne šume razloženo.

Pravo na odštetu.

U pogledu odštete odredjuje šumski zakon u §. 19. al. 1. sljedeće: «Ako se iz takovih naredaba (na ime oblastnih odluka, kojimi se šuma stavlja pod zabranu) podignu tražbine na odštetu, imadu se iste prosudjivati po postojećih zakonih».

Iz te ustanove šumskoga zakona slijedi:

1. da stranka može samo na temelju jur pravomoćne odluke žup. upravnog odbora, odnosno kr. zemaljske vlade, podići tražbinu na odštetu, pak da stoga pitanje o odšteti nespada u odluku, kojom se šuma pod zabranu stavlja;

2. da stavljanje šume pod zabranu ne sadržaje samo po sebi pravni temelj na odštetu, jer takova odluka ne mora uvjet kao posljedicu imati štetu u čijoj imovini. Onaj, koji takovu uztvrdi, ima to tek dokazati;

3. da šumski zakon nije u §. 19. riješenje pitanja o odšteti izručio sudbenosti upravnih oblasti, kao što je to primjerice učinio u §. 24. i 42. š. z.; pak da se stoga odštetno pitanje prosudjivati ima po obćenitim propisima, koji pravo na naknadu štete uredjuju.

Propise glede toga sadržaje poglavje XIII. obćeg gradj. zakonika, gdje §. 1338. odredjuje, da se pravo na odštetu kao svako ino privatno pravo imade redovito izvesti pred urednim sudcem (gradjanskim sudom, vidi sudovnik od 16. veljače 1853.). Pošto dakle, kako spomenusmo, šumski zakon ne sadržaje u tom pogledu specijalnu normu, različnu od ove obćenite, to držimo, da se i pravo na odštetu u slučajevima §. 19. i 20. šum. zakona imade potjerati pred redovitim sudom.

Odštetu može tražiti svatko, koji scieni, da je uslied proglašenja zabrane u svojih privatnih pravih povredjen.

Ako stavljanje šume pod zabranu sačinjava sastavni dio izvlastbenog postupka, kao što je to primjerice slučaj kod gradnje željeznica, vodovoda, uredjenja bujica i t. d., tad se pitanje o odšteti ima prosudjivati po propisima onoga zakona, na temelju kojeg se izvlastba provadja.

K a z n e.

Kazan, kojoj podпадају поједици шума, стављених темељем §. 19. i 20. š. z. под забрану, наведена је у §. 15. закона од 26. оžujka 1894. (о уредјењу струčне управе и т. д.).

Prema тој установи закона казни се поједник шуме, ако не предлоžи у одређеном року гospодарствenu основу односно програм, или ако преkrши одобрену гospod. основу (program), новчаном globom, и то: код шумah до 500 jut. od 100—300 fr. код шумah preko 500 jut. od 300—1000 for. Za izricanje казне nadležna je u prvoj molbi dotična kr. kot. oblast.

D i g n u ē z a b r a n e.

Kad prestane pogibelj, која је претила osobам или предметом, или ако се ове иним načinom proti pogibelji osjeguraju, može dignuti забрану она oblast, која ју је одредила.

Postupak је при том онaj isti, који smo razložili kod proglašenja zabrane. A. B.

L I S T A K.

O s o b n e v i e s t i .

Imenovanja. Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije обнашао је именовати: kr. kot. šumara X. činovnog razreda kod kr. žup. oblasti u Gospiću, Rikarda Schmidingera kr. žup. šumarskim nadzornikom IX. činovnog razreda sa sustavnimi berivi, ostaviv ga i nadalje на dosadanju mjestu službovanja; kr. šum. vježbenika kod kr. žup. oblasti u Varaždinu Josipa Jakopca kr. kot. šumarom XI. činovnog razreda sa sustavnimi berivi, ostaviv ga i nadalje на dosadanju mjestu službovanja; abiturienta šumarstva Franju Raćkoga privremenim kr. šumarskim vježbenikom kod kr. žup. oblasti u Belovaru sa sustavnom pripomoći; ribarnika na zemalj. dobru Božjakovina, Milana Drnića kr. šumarskim vježbenikom kod kr. žup. oblasti u Zagrebu sa sustavnom pripomoći; abiturijenta šumarstva Nikolu Schuberta kr. šum. vježbenikom extra statum kod kr. kot. oblasti u Krapini sa sustavnom pripomoći; šumarskог пристава imov. obćine ogulinske Vjekoslava Bauera

kot. šumarom iste imovne obćine, ostaviv ga i nadalje na sadašnjem mjestu službovanja; kr. šum. vježbenika kod kr. kot. oblasti u Krapini, Otona pl. Koritića kr. kot. šumarom XI. činovnog razreda extra statum kod kr. kot. oblasti u Križevečih sa sustavnim berivi.

Izbor šumara. Šumarski vježbenik imov. obćine ogulinske Vjekoslav Bubanj izabran je šumarom zem. zajednica Bribir i Gržane, te je ovaj izbor već po kr. zemalj. vladu, odjelu za unutarnje poslove, potvrđen.

Premještenja. Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je premjestiti iz službenih obzira: kr. kot. šumara II. razreda Milana Weinera od kr. kot. oblasti u Grubišnopolju kr. kot. oblasti u Kutini; kr. kot. šumara II. razreda Gjuru Demetrovića od kr. kot. oblasti u Križevečih, kr. kot. oblasti u Grubišnopolju; kr. kot. šumara Bartola Plešku od kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, kr. kot. oblasti u Čabru; kr. kot. šumara II. razreda Antuna Baličevića na vlastitu molbu od kr. kot. oblasti u Čabru, kr. kot. oblasti u Pakracu; kr. kot. šumara Nikolu Plešu iz Kutjeva iz službenih obzira kr. kot. oblasti u Križevečih sa sjedištem u Vrbovcu; kr. kot. šumara II. razreda Tomu pl. Gvozdanića na vlastitu molbu iz Vrbovca kr. kot. oblasti u Požegi, sa sjedištem u Kutjevu; šum vježbenika Stojana Dragića od kr. hrv. slav. dalm. vlade, odjela za unutarnje poslove kr. kot. oblasti, u Slatini.

Umrli. Još početkom ove godine* umro je kr. kot. šumar kot. oblasti u Kutini Milan Jambušić. Pokojnik bio je absolvent domaćeg šumarskog zavoda križevačkog, spadao je medju mladje domaće šumare, a bio je od god. 1887. članom našega društva. «Vječni mu pokoj!» — Dne 4. ožujka t. g. umro je u Garešnici Josip pl. Aue umir. šumarnik i šumarski procjenitelj. Pokojnik bio je sedamdesetih godina žup. nadšumarom u Osieku i Rieci, pa je stoga i u naših starijih šumarskih krugovih dobro poznata ličnost bio. Kasnije uređivao je prostrane državne šume u Erdelju, gdje mu se je kao gorljivu lovcu zgodila nesreća, da prigodom lova na jelene pao sa pećine do 12 met. visoke, slomio ruku, a zadobio se vazda i teških nutarnjih ozleda, s kojih je kašnje poboljevao. Prošav zbog toga u mir, proboravio je zadnje dane svojeg života kod svojega sina Josipa, kot. šumara imov. obćine križevačke u Garešnici, iz čijeg ga je naručja nemila smrt u 66. godini života ugrabila. Pokojnik bio je pitomac poznate mariabruniske šumarske akademije, i u svojih mlađih danah danih častnikom c. kr. vojske, a odlikovan kolajnom za

* Mislili smo, da će nam koji od prijatelja ili znanaca pokojnikovih kakovih podataka pripisati, stoga nismo već prije smrt ovoga člana obznanili.

hrabrost. «Slava mu!» — Dne 12. ožujka t. g. umro je u Zagrebu Gjuro Pichler kr. šumarnik u miru Pokojnik službovao je još za bivše Vojne Krajine kod krajiške šumarske uprave, a kroz mnogo godina rukovodio je taksacionalne poslove kod kr. šumarskog ravnateljstva u Zagrebu. U prijašnjih godina bio je pokojnik član našega društva, navlastito sudjelovao je kod osnutka društva, te je bio tada i odbornikom istoga. «Lahka mu zemlja».

Proslava 40-godišnjice službovanja gg. šumarskog savjetnika H. Grunda i nadšumara F. Tvrznika. Dne 26. veljače o. g. obdržan je u Zagrebu u prostorijah gostionica Forstera banket u slavu 40-godišnjeg službovanja kr. šumarskog savjetnika Hugona Grunda i kr. nadšumara Franje Tvrznika u erarskoj službi.

Za tu svečanost najmljene prostorije bijahu od gg. posjetnika dubkom napunjene, što je najboljim dokazom, koli mnogo uživaju rečena dva činovnika simpatija kod svojih prijatelja, znanaca i sudugova; dà, oni dodjoše iz blizih i iz dalekih krajeva, da izkažu svečarom osobito svoje štovanje, ne žaleć ni truda ni troška.

Kr. nadšumarski ured u Vinkovcima bijaše zastupan po svom izaslaniku Juliju Kuzmi kr. šumarniku, dočim je vel. g. odsječni savjetnik Ferdo Zigmundovsky in corpore sa činovnici vlad. šum. odsjeka došao, dodjoše i skoro svi upravitelji šumarija, podčinjenih kr. šumarskom ravnateljstvu u Zagrebu.

Kod banketa, koji je započeo u 8 satih na večer, nizale su se zdravice za zdravicom.

Najprije je oslovio vel. g. kr. šumarski ravnatelj Josip Havaš svečare zanosnim govorom, orisavši iste u markantnim ertama kao gorljive šumare, koji su požrtvovno i nesobičnim načinom posvećivali diljem svoga službovanja sve svoje sile na oltar šumarstva, želeći im još dug život i zdravlje na radost svojih prijatelja i svega šumarstva.

Zatim je nazdravio svečare liepim govorom g. kr. šum. računarski savjetnik Mirko Klokočević od strane šum. računovodstva, a g. šumarnik Ivan Kolar gg. posjetnikom svečanosti, imenito v. g. odsječnoga savjetnika Ferdu Zigmundovskoga, g. Roberta Fischbacha kr. šum. zem. nadzornika, zatim g. Julija Kuzmu kr. šumarnika, kao i gg. žup. nadzor Andriju Borošića i M. de Bonna, te napokon kr. nadšumara g. Miroslava Brausila, kao najstarijeg člana izvanjskih državnih šumara.

Nakon podulje stanke uze g. odsječni savjetnik Zigmundovsky rieč, da se zahvali na napitoj zdravici, a ujedno, da nazdravi sa svoje strane svečarom, osloivši iste shodnom liepom besjedom. Isto je učinio i g. Fischbah, dočim je g. Kuzma iztaknuo, da se na ovoj ugodnoj svečanosti imamo jedino zahvaliti g. šum. ravnatelju Josipu Havašu, što je od svih prisutnih priznano i sa burnim «Živio» popraćeno.

Time bude oficijozni dio svečanosti zaključen, na što si je družtvo na predlog g. Fischbacha izabralo po starom hrvatskom običaju stolaravnatelja u osobi g. šumara Koprića, pod čijim ravnanjem su se opet redale zdravice za zdravicom najvećim dielom u slavu gg. svečara.

Sada pak, da se pobliže upoznamo sa biografijom gg. svečara.

Hugo Grund kr. šumarski savjetnik rodjen 29. kolovoza 1837. u Petronelu u Dolnoj Austriji svršio je veliku realku u Požunu g. 1855. sa izvrstnim uspjehom. God. 1858. absolvirao je isti kr. šumarsku i gospodarsku akademiju u Tharandu i položio je dne 23. listopada 1859. državni izpit za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva sa «odličnim» uspjehom.

Naredbom vrhovnog vojnog zapovjedništva u Beču od 25. siječnja 1859. imenovan je isti šumarom III. razreda i bude dodijelen bivšoj c. kr. krajiskoj slunjskoj pukovniji broj 4. na službovanje.

Odpisom visokog c. kr. ratnog ministarstva u Beču od 15. ožujka 1862. bude isti imenovan šumarom II. razreda, ostaviv ga i nadalje na službovanju kod spomenute krajiske pukovnije.

Naredbom pak bivšeg c. kr. glavnog zapovjedništva u Zagrebu kao krajiske zemaljske upravne oblasti od 11. prosinca 1871. promaknut bje isti na šumara I. razreda, dodieliv ga c. kr. šumskomu uredu u Otočcu na službovanje, ali već god. 1872. imenovalo ga je isto vrhovno zapovjedništvo naredbom svojom od 23. siječnja 1872. nadšumarom II. razreda, povjeriv mu ujedno vodjenje uprave kod bivšeg c. kr. šumskog ureda u Gospiću, odakle je u tom svojstvu premješten naredbom rečenog zapovjedništva od 24. rujna 1873. k istomu zapovjedništву na privremeno službovanje, gdje je promaknut nadšumarom novoga sustava i to naredbom od 1. kolovoza 1874.

Naredbom pak istoga zapovjedništva od 2. srpnja 1876. bude isti imenovan šumarskim inžinjerom VIII. dnevnom razreda, a naredbom od 17. siječnja 1877. šumarnikom II., te odpisom visokoga kr. ug. minist. za poljodjelstvo, obrt i trgovinu u Budimpešti od 24. prosinca 1892. šumarnikom I. razreda i podijeljen mu je previšnjim riešenjem od 24. listopada 1897. naslov kr. šumarskog savjetnika uz oprst pristojba.

Od god. 1861., pa sve do konca siječnja 1872. bijaše povjerenog Hugonu Grudu uređivanje šumâ u brodskoj i u slunjskoj bivšoj krajiskoj pukovniji; bio je i suradnikom kod izradbe zakona za odkup šumskih služnosti, tičućih se šumâ bivše Vojne Krajine.

Franjo Tvrznik kr. nadšumar rodjen 6. siječnja 1833. u Nachodu u Českoj, frenkventirao je poslije, u Kraljevih dvorih svršene realke, u god. 1852., 1853. i 1854. politehniku u Pragu, na kojoj su se i šumarske

discipline predavale, koje je sa «odličnim» uspjehom absolvirao, te je položio god. 1859. izpit za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva sa «dobrim» uspjehom.

Od god. 1855. do uključivo veljače 1859. bio je isti namješten na gospoštiji Nachod kneza Schaumburg-Lippe i na gospoštijah Worlik i Sedlec kneza Schwarzenberga u Českoj kao šumarski pristav.

Naredbom vrhovnog vojnog zapovjedničtva u Beču od 25. siječnja 1859. imenovan je isti šumarom III. razreda, te bje dodieljen I. banskoj pukovniji na službovanje, gdje se je tako odlikovao, da je bilo c. kr. glavno zapovjedničtvo u Zagrebu prinukano, da mu naredbom svojom od 19. srpnja 1862. izreče za uspješno njegovo službovanje osobito pohvalno priznanje.

Visokim odpisom c. kr. ratnog ministarstva od 31. ožujka 1866. bude isti promaknut šumarom II., a naredbom bivšeg c. kr. zapovjedničtva u Zagrebu od 31. siječnja 1872. šumarom I. razreda.

Naredbom istog zapovjedničtva od 1. kolovoza 1874., bje isti imenovan kontrolnim nadšumarom kod bivšeg kr. šumskog ureda u Glini, gdje je ostao u tom svojstvu do konca kolovoza 1885., nakon kojeg vremena bude on uslied uzslidivše organizacije krajiško-šumarske službe premešten k novo ustrojenomu kr. šumarskomu ravnatelju u Zagrebu na službovanje, gdje i sada službuje.

Od god. 1861.—1871. obavljao je Franjo Tvrznik poslove šumskog taksatora i sudjelovao je u god. 1872. i 1873. kao član mjestnog povjerenstva za odkup šumskih služnosti u području bivše krajiške I. banske pukovnije.

Onaj dio šumâ, koji je nakon dovršene segregacije pripao šumskom eraru, razdielio je rečeni nadšumar u revire, odnosno u gospodarstvene jedinice i nacrtao gospodarstvene i pregledne mape, u kratko, on je prijavio sveukupni materijal, koji je potreban bio za sastavljanje šumskogospodarstvenih osnova.

Opraštajući se sada od naših svećara, kličemo im srdačni «Živio».

U Zagrebu, 8. ožujka 1899.

x + y.

Zakoni i normativne naredbe.

Okružnica kr. zemalj. vlade od 16. veljače 1899. br. 3833. kojom se izriče u kojem slučaju i u kojem iznosu imade imov. obćina nositi troškove liečničkoga pregledavanja činovnika i službenika, a kada opet oni sami.

Povodom stavljenog upita, da li uredovnim liečnikom pripada nagrada za pregledavanje činovnikah i službenikah namještenih kod imov.

obćinah bivše hrv.-slav. Vojne Krajine, koje se obavlja prema ustanovam naredbe bana kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 23. ožujka 1896. broj 1077/Pr., odpisuje kr. zemalj. vlada, odjel za unut. poslove, da se rečenim liečnikom za upitno pregledavanje, koje po gospodarstvenom uredi imovne obćine ureda radi odredjeno bude, isplatiti imade na teret dotične imovne obćine u smislu toč. 26. priloga A) dodatka k naredbi kr. zem. vlade, odjela za unut. poslove od 15 lipnja 1894. br. 24209 i to:

2 for. kada odnosnu pregledbu obavljaju u svom sjedištu, dočim ih ide za takove pregledbe, kada se obave izvan njihovog sjedišta dnevница i kilometrina, u koliko glede toga ne postoji kakova posebna pogodba između dotičnog liečnika i imovne obćine.

Razumije se samo po sebi, da upitne troškove nositi imade dotični činovnik ili službenik imovne obćine, ako se na vlastito zahtjevanje i u vlastitom interesu liečnički pregledati mora.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 1. veljače 1899. broj 75091. ex 1898. o dozvoli prodaje drva učiteljskog deputatnog ogrieva u bivšem krajiškom području.

Kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove izdala je na kr. žup. oblast u Zagrebu naredbu od 1. veljače 1899. broj 75.091. slijedećeg sadržaja:

Pozivno na izvješće od 19. srpnja 1896. br. 7880. i od 7. prosinca 1897. broj 17334. u predmetu podavanja i porabe ogrevnih drva učiteljskog osoblja i škola u području upravne obćine Topusko, odpisuje se ovoj kr. žup. oblesti u sporazumku s kr. zemaljsko-vladnim odjelom za bogoštovje i nastavu, znanja i ravnjanja radi slijedeće:

Drva, koja pučki učitelji dobivaju od krajiških i imovnih obćinah ne dobivaju oni kao pravoužitnici navedenih imovnih obćinah, već im ista pripadaju polag ustanovah §. 119. dotično 128. postojećeg školskog zakona, kao berivo u naravi.

Ne ima po tom dvojbe, da učitelji s tim svojim neograničenim vlastištвom po volji razpolagati mogu, ter se glede tih drva ne može uporabiti ustanova §. 22. Naputka A) k zakonu od 11 srpnja 1881. (kojim se razjašnjuju odnosno preinačuju njeke ustanove zakona od 15. lipnja 1873. o imovnih obćinah u hrvatsko-slavonskoj Vojnoj Krajini).

Od tih drva imadu se lučiti ona, koja se u imovno-obćinskim šumah doznačuju temeljem §. 1. i 6. cit.

Naputka A) u školske svrhe, pa stoga glede njih ne ima učitelj pravo razpolaganja. Nu dalnje je pitanje, da li je dozvoljivo, da učitelj svu drvnu zalihu, njema doznačenu, odmah otudji.

Može bo nastati slučaj, da bude učitelj prije izmaka školske godine za koju mu je čitavo drvo kao berivo doznačeno, premješten ili odpušten ili da umre; uslijed česa bi njegov nasljednik u službi ostao bez drva.

Da se tomu izbjegne imade ta kr. žup. oblast izdati odredbu, da učitelj nepotrošena drva ne smije prodati do konca mjeseca lipnja, kada je školska godina na izmaku; a ne treba li učitelj pripadajuća mu drva, tada može od obćine uzeti relatum u novcu, nu tako, da od istog mjeseca listopada primi $\frac{1}{3}$ a mjeseca travnja $\frac{2}{3}$.

O tom se ubavješćeuje šum. gospod. ured znanja i ravnjanja radi u sličnih slučajevih.

Družtvene viesti.

Sjednica upravlј. odbora obdržavana je 12. ožujka t. g. te je riješeno u njoj više tekućih predmeta i stavljenih predloga; ujedno je i ovjerovljen zapisnik prošle sjednice, koji ćemo zbog pomanjkanja prostora tek u budućem broju donieti.

Popis predmeta dvorane br. I. (zooložka zbirka) šumarskog muzeja. Obećali smo u zadnjem broju, da ćemo donjeti popis ovih predmeta, da gg. članovi znadu što muzej u tom pogledu već ima, a što bi još trebao. Ovaj izkaz priobćujemo redom polag tekućih brojeva, kojimi su predmeti providjeni. Pošto ima medju ovime predmeti po više eksemplara od jedne te iste vrsti, spomenuti ćemo uz prvi eksemplar odmah i ostale iste vrsti i to tako, da će se iznesti oni tekući brojevi pod kojima se taj eksemplar opetovan u zbirci zastupan nalazi.

Tekući brojevi: 1. Grupa: medjed na stablu sa 2 vjeverice, 1 dom. kunom, 2 hrvajuće se lisice i 1 ēnkom. — 2. Grupa: divlja mačka sa 1 orlom štekavcem, 2 sive vrane 1 crnom vranom i 1 tvorcem. — 2. Dva biela labuda. — 4. Grupa: lisica u šašu vreba na 2 divlje patke. — 5. Jedan kurjak, osim toga 1 kurjak pod br. 10. i 2 kurjaka pod br. 11. — 6. Grupa: 2 vidre loveći ribu uz potok, a treća izlazi iz duplja. — 7. Jedna lisica (spava na panju). — 8. Grupa: 2 jazavca kraj jame. — 9. Kuna zlatica. — 12. Škanjac mišar, još se opetuje pod br. 17., 21. (davi goluba), 22., 25., 30(?), 31., 32., 62., 63., 64. i 117. — 13. Šareni djetlić i 1 pod br. 14. — 14. Zelena žuna još se opetuje pod br. 16. — 15. Sovina šumska (*Syr. alueo*) još se opetuje pod br. 28. i 113. — 18. Grupa: Sivi sokol (*F. peregrinus*) davi gnjetelicu, još se opetuje pod br. 73. (2 kom. jedan davi trčku) i pod br. 93. — 19. Orao štekavac (*Hal. albicilla*) još se opetuje pod br. 87. — 23. Suri orao (*Aquila chrysaetos*) još se opetuje pod br. 109. — 24. Eja strnarica (*C. cyaneus*). —

26. Škanjac gaćaš (Archib. lagopus) još se opetuje pod br. 65., 75. (kao lov. trofeja) 92 i 105. — 28. Sova (?). — 29. Sova ušara još se opetuje pod br. 81., 96. i 114. — 33. Mala sova ušara (Brachiotus palustris) opetuje se pod br. 90. — 34. Divlja mačka (kao lov. trofeja) još se opetuje pod br. 72., 80. i 127. — 35. Trčka i drozd imelaš. — 36. Veliki ronac (Mergus merganser) još se opetuje pod br. 43. (mužjak i ženka). — 37. Golub dupljaš (sa svrakom). — 38. Obični gnjetao (mužjak) još se opetuje pod br. 48. (gnjetao i koka kao lov. trofeja), 111., 115. i 116. — 39. Krestelica i drozd bravenjak. — 40. Vivak i gnjurac ušati (Colymbus auritus). — 41. Vidra (kao lov. trofeja). — 42. Lapišdo veliki (Phalacrocorax carbo). — 44. Grupa: kamenica ili jarebica-grivnja. — 46. Crna liska (Ulica atra) 2 kom. (kao lov. trofeje). — 47. Grupa trčkā, opetuje se još pod br. 60., 122. i 125. — 49. Crni gavran još se opetuje pod br. 51. (2 kom.), 56. i 85. — 51. Crna vrana još se opetuje pod br. 52. i 58. — 54. Veliki tetrieb (pjetao). — 55. Lapido ili vranac huholjač (Phalacrocorax graculus croaticus). — 57. Jastrieb golovrati (V. cinereus) i gavran. — 59. Kobac (Astur nisus) i vjetruša klikavka (F. tinunculus). — 61. Grupa jarebica. — 67. Lisica kao lov. trofeja još se opetuje pod br. 100. (nosi gnjetela) i 123. — 68. Divlja guska ligarica (A. segetum). — 69. Bukavac nebogled (Botaurus stellaris). — 70. Modelirana glava vepra, isto pod br. 124. — 72. Divlja guska obična (A. cinereus) kao lov. trofeja. 74. Tvorac, još se opetuje pod br. 83. (kao grupa nad ptičjim gnjezdom), 94. (davi gnjetelicu), i 98. — 76. Siva vrana još se opetuje pod br. 92 u grupi sa dva komada. — 78. Hermelin. — 79. Svraka. — 82. Divlja patka (?). — 84. Sova jastrebača (Syrn. uralense) i dvie kreštelice. — 86. Kobac (A. nisus). — 88. Čavka. — 89. Sova (Syrn. cinereum) još se opetuje pod br. 91. — 93. Eja pijuljača (C. aeruginosus). — 95. Cuk lulavac (Scops pulchela) još se opetuje pod br. 95. i 99. — 101. Vjeverica (tamne boje). — 102. Vjetruša klikavka. — 104. Biela vjeverica. — 106. Velika crna žuna. — 107. Orao patuljasti (A. pennata). — 108. Grupa od 2 kokosara (Ast. palumbarius) dolazi i u grupi pod br. 112. sa mišarom i vjevericom. — 115. Grupa: Kuna zlatica kako je zaskočila gnjetlove na drvu. — 118. Divlje patke 2 kom. i to patak i patka (A. boscas). — 119. Dva gnjurca čubasta (Colymbus cristatus). — 120. Divlje patke (?). — 126. Hariš. Osim toga nalaze se u lebdećem stanju pričvršćeni žicom o strop 1 bjeloglav i ljesinar, 2 sura orla i šumske šljuke predočujuće proljetni liet, a u sobi br. II. droplja (O. tarda) kao lovačka trofeja.

P. n. gg. članovi vide iz ovoga izkaza, što bi još muzeju trebalo, pak dodju li u zgodu, da bi htjeli koji eksemplar priposlati društ. muzeju, neka izvole prije toga pogledati u ovaj izkaz, nije li već isti u muzeju zastupan.

Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.

Alpstatistik, die schweizerische. Herausgegeben v. schweizerischen alpwirthschaftlichen Verein. Solothurn. Ciena 2 marke.

Šusta. Fünf Jahrhunderte der Teichwirthschaft zu Wittingau. Ein Beitrag zur Geschichte der Fischzucht mit besonderer Berücksichtigung der Gegenwart. Mit Übersichtskarte des Wittingauer Teichgebietes. Stettin. Herreke u Lebeling. Ciena 7 maraka.

Rangordnung u. Bezüge der k. k. Staatsbeamten nach dem Gesetze v. 19. September 1898. Wien G. Freitag u. Berndt. Ciena 25 novčica.

Bericht über die XXVI. Versammlung deutscher Forstmänner zu Breslau vom 23.—26. August 1898. Berlin. S. Springer. Ciena 3 marke.

Flemming, Gesetze, Verordnungen u. Instruktionen welche auf das Forstwirthschaft Bezug haben. 1897. I. Für das Königreich Sachsen. II. Für das Deutsche Reich. Dresden. Schönfeld. Ciena 1½ marke.

Berg, der sichere Rechnungs-Controlleur. Zürich. Schmidt. Ciena 40 Pfeniga.

Odgovor

na pitanja stavljeni na str. 476. br. 11. i 12. «Šumarskog lista o d g. 1898.

Ad III.*

Polovica podpune dnevnice pripada činovnikom imovnih občinah bez obzira na udaljenost mjesta uredovanja (službenog izleta) od sjedišta ureda *«kad a se ima prenoći izvan tog sjedišta»*. Pod tim razumjeva se, da upitnom zaračunanju imade mjesta bez obzira na udaljenost, kada je noćenje u neposrednoj blizini mjesta službovanja zaista n už d n o b i l o radi nastavka dalnjeg službovanja ili kad je povratak u sjedište bio nemoguć radi kasnog zaključka dnevnog poslovanja. Osim toga imade računopoložitelj pravo na istu dnevnicu i onda, kad se nakon dovršenog službovanja radi udaljenosti sjedišta i nastale noći, u isto povratiti mogao nije, ma ono bilo i bliže od 8 kilometara.

U jednom i drugom slučaju dozvoljeno je zaračunanje upitne dnevnice samo onda, ako je računopoložitelj zaista izvan svog sjedišta nočio. Ako pak s bud kojeg razloga kod kuće prenoći, odnosno kući na konak stigne, ne pripada mu nikakova dnevница, dakle niti onda, kad se radi pomanjkanja pristojnog nočišta u sjedište na konak vrati.

* Odgovor na II. pitanje moći ćemo tek u budućem broju doneti.

Promet i trgovina.

Trgovina sa drvom dosta je živahna i nadati se je, da će tako potrajati, navlastito što se tiče hrastovih trupaca i rezane robe, koja većinom ide u Njemačku, a kako smo već javili, velika je potražba za drvom u poranjskih predjelih Njemačke uslijed povoljnih konjunktura njemačke industrije, što je u savezu sa dogodjajima u Kini, gdje Njemačka uspješno konkurira sa ostalimi narodi. U slaboj je ceni njemačka bačvarska gradja, ali možda će u tom skorim na bolje krenuti. Nu i naši dužičari, koji se bave proizvodnjom francuzke dužice, čini se, da će se riešiti svojih zaliha, jer se je do sele slaba ciena (180—190 for. od 1000 kom. m.) počela dizati uslijed veće trošnje. Dapače javljaju bečke novine, da se je tečajem veljače toliko dužice u Francuzku izvezlo, koliko se već tečajem mnogih godina u tom mjesecu izvezlo nije. Priobćujemo niže, iz domaćih trgovačkih krugova potičući izkaz, o onoj množini francuzke dužice, koja će se od prilike proizvesti u ovogodišnjoj campaciji 1898./9., iz kojeg se može razabrati, koje su naše glavne trgovačke kuće na tom trgu, i koliko je navlastito Hrvatska i Slavonija u toj proizvodnji zastupana. Osim toga nastavljamo naše potanke mjesečne izvještaje o kretanju te robe iz Rieke i Trsta u mjesecu siječnju t. g. Konstatujemo ujedno, da se je prodaja sjećina u naših šumah nastavila skoro sve do sele, što je i opet znakom, da naš drvarski trg biva živahniji, a svjedoči to i osnutak nove piljane u Černomercu kraj Zagreba, o kojoj na drugom mjestu potanje viesti donosimo.

Izvoz francuskih dužica iz Trsta u mjesecu siječnju 1899.

Broj	Ime broda	Vrst	Pod za stavom	Odpremila kuća	Za Cetę	Za Oporto	Za Pirej	Za Italiju
1	Hebe	Parob.	Holan.	G. M De Amicis	—	91693	—	—
2	Bari	"	Tal.	J. B. M. Gairard	—	—	3577	
3	Matico Minghetti	"	"	G. M. De Amicis	—	—	—	15353
4	Barletta	"	A. Ug.	Th Schadelooch	324901	—	—	—
5	Ceres	"	Tal.	J. B. M. Gairard	—	—	—	9631
6	Andrassy	"	A. Ug	Christ. Gaffuel	—	1400	—	—
7	Triglav	"	"	"	—	—	—	4030
Ukupno . .					324901	91693	1400	32591

Uvoz francuskih dužica u Trst u mjesecu siečnju 1898.

Primila kuća	Morem iz Metkovića	Željeznicom iz			Ukupno
		Rieke	Banjaluke	Broda	
Morpурго & Parente liq...	460000	—	—	—	460000
J. B. M. Gairard	—	4000	—	—	4000
A. Dreher	—	—	4000	—	4000
C. Berger & Co.	—	—	—	4000	4000
Ukupno	460000	4000	4000	4000	472000

Francuzke je dužice u svem izveženo u:

	Preko Trsta	Preko Rieke	Ukupno
Francuzku	324.901	2,188.346	2,513.247
Italiju	32.591	64.157	96.748
Portugalsku	91.693	46.614	138.307
Tunis	—	16.523	16.523
Englezku	—	12.000	12.000
Tursku	—	6.306	6.306
Grčku	1.400	—	1.400
	450.585	2,333.946	2,784.531 komada.

Izvoz francuskih dužica iz Rieke u mjesecu siečnju 1899.

1. Parobrodom Phoenix pod zastavom grčkom odpremila kuća R. Conighi & Arch za Cete 320.726 kom.
2. Parobrodom Phoenix pod zastavom grčkom odpremila kuća Ths. Schadeloock za Cete 72.386 kom.
3. Parobrodom Solunto pod zastavom taljanskem odpremila kuća J. B. M. Gairard za Tunis 16.532 kom.
4. Jedrenjakom Carolina pod zastavom aust.-ugar. odpremila kuća Christ. Gaffinel za Marselil 163.967 kom.
5. Parobrodom Epidauro pod zastavom aust.-ugar. odpremila kuća J. B. M. Gairard za Italiju 9.018 kom.
6. Parobrodom Matteo Premuda pod zastavom aust.-ugar. odpremila kuća J. B. M. Gairard za Cete 404.253 kom.
7. Parobrodom Zichy pod zastavom aust.-ugar. odpremila kuća Ths. Schadeloock za Bordeaux 137.576 kom.
8. Parobrodom Zichy pod zastavom aust.-ugar. odpremila kuća R. Conighi & Arch za Bordeaux 111.987 kom.
9. Parobrodom Alsatian pod zastavom englezkom odpremila kuća D. Kemeny za Oporto 17.110 kom.

10. Jedrenjakom Tilde pod zastavom aust.-ugar. odpremila kuća J. B. M. Gairard za Marseilu 75.454 kom.
11. Parobrom Dubrovnik pod zastavom aust.-ugar. odpremila kuća J. B. M. Gairard za Italiju 18.617 kom.
12. Parobrodom Selinunte pod zastavom taljanskem odpremila kuća J. B. M. Gairard za Italiju 9.490 kom.
13. Jedrenjakom Gerolina pod zastavom taljanskem odpremila kuća Christ. Gaffinel za Italiju 12.000 kom.
14. Parobrodom Fieramosca pod zastavom taljanskem odpremila kuća Christ. Gaffinel za Italiju 800 kom.
15. Parobrodom Segesta pod zastavom taljanskem odpremila kuća Christ. Gaffinel za Italiju 7.200 kom.
16. Jedrenjakom Ricordo pod zastavom taljanskem odpremila kuća Christ. Gaffinel za Italiju 167 kom.
17. Parobrodom Lasbian pod zastavom englezkom odpremila kuća D. Kemeny za Oportu 29.504 kom.
18. Parobrodom Triglav pod zastavom aust.-ugar. odpremila kuća Th. Schadelooch za Cete 183.097 kom.
19. Jedrenjakom Conte Geza Szapary pod zastavom aust.-ugar. odpremila kuća R. Conighi & Arch za Marseilu 100.854 kom.
20. Parobrodom Tyria pod zastavom englezkom odpremila kuća J. B. M. Gairard za Liverpol 12.000 kom.
21. Parobrodom Feuceta pod zastavom taljanskem odpremila kuća J. B. M. Gairard za Italiju 6.865 kom.
22. Parobrodom Ros pod zastavom švedskom odpremila kuća Crist. Gaffinel za Bordeaux 618.046 kom.
23. Parobrodom Urano pod zastavom aust.-ugar. odpremila kuća J. B. M. Gairard za Krf 6.306 kom.

Ukupno izveženo francuske dužice :

Za Cete	980.462	komada.
Za Bordeaux	867.609	"
Za Marseilu	340.275	"
Za Oporto	46.614	"
Za Tunis	16.523	"
Za Liverpol	12.000	"
Za Krf	6.306	"
Za Italiju	64.157	"

Izkaz koliko je po prilici francuske dužice izradjeno, odnosno koliko će se iste izraditi tečajem kampanje* 1898./9. polag pismenog priobćenja gg. proizvoditelja.

Ime proizvoditelja	Izradjeno u				Broj komada od prilike	Opazka
	Bosni	Slavoniji	Bosni Slavoniji Hrvatskoj Ugarskoj	Ugarskoj		
¹⁾ Berger & Hartl.....	—	—	3200000	—	3200000	
Blasich L.	—	250000	—	—	250000	
²⁾ Deutsch & Benedik	—	—	2200000	—	2200000	
Eissler J. i sinovi.....	—	300000	—	300000	600000	
Grassl, Schenk i drug ..	—	170000	—	—	170000	
³⁾ Gutmann E. & J.....	—	700000	—	—	700000	
Gothardt & Liebermann	--	1250000	—	—	1250000	
⁴⁾ Gimiršek Franjo.....	—	700000	—	—	700000	
Kern Leopold	5500000	1250000	—	150000	6900000	
Morpurgo & Parente liq.	5000000	—	—	—	5000000	
Milić Savo i sinovi ..	1000000	—	—	—	1000000	
Šipus i drug	—	1300000	—	—	1300000	
Société d'import. de chêne	—	400000	—	—	400000	
Union banka	—	700000	—	—	700000	
Vuk M. i sinovi	—	750000	—	1250000	2000000	
Sveukupno				26370000		

Podpuna izpravnost ovih podataka ne može se zajamčiti.

¹⁾ Ne vode na posao koliko su u pojedinoj zemlji izradili.
U Ugarskoj nisu izradili ništa.

²⁾ Kao gore za Bergera i Hartla.

³⁾ Vele, da ni sumi pravo ne znaju koliko će izraditi.
Njihova proizvodna očnjena je sa 700000.

⁴⁾ Kao gore za Gutmanu E. i drug.

Prodaja hrastovih stabala kod imovne obćine I. banske u Glini. Ubavješteni smo iz Gline, da je vis. kr. zem. vlada potvrdila prodaju od 2523 hrast. stabla sadržavajućih polag procjene $919\cdot84$ m³ cjepke gradje, $994\cdot3$ m³ bolje gradje i $552\cdot3$ m³ obične seoske gradje u procjenbenoj vrednosti od 20.787 for. prodanih za 27.777 for. te je dostalcem postala tvrdka «Mohr et Comp.» i Heinrich Schwab iz Zagreba. Vrieme izrade i izvoza do konca ožujka 1900.

Ciene šumskih proizvoda koji se rabe u strojbarstvu na bečkom trgu. Ove su cene bile polag tržnog izvještaja priobćenog u «Oesterreichische Forst- u. Jagdzeitung» za vrieme od 6.—11. pr. mј. kako sliedi: šiška (lučac) roba od g. 1897. «primisima» 10—11 for., «prima» 8·75—9·75 for., «secunda» 7—7·5 for., «tertia» 6—6·5 for.;

* Pod radnjom kampanjom razumjeva se ono vrieme, kad se obično u šumah radi, dakle po prilici od vremena kad mezgra kolati prestane, pak dok drvo opet u mezgru dodje.

Roba od g. 1898. «primisima» 11·5—12·5 for., «prima» 10—11 for., «secunda» 7·5—8·5 for., «tertia» 6·5—7 for. za 100 kilograma. Ciena valoneji iz Smyrne* od prilike dva puta tolika. Trg je dosta živahan.

Ciena divljači i ribe na budimpeštanskom trgu. Polag istih novina donosimo cene divljači i ribe, koja je bila polag izvještaja glavnog tržnog triema kako sliedi: Divljač: divlje svinje 45—75 novč., lanjeti 65 novč. po kilogramu, divlje guske 1—1·35 for., divlje patke 85 nč. do 1 for. po komadu, ter je ovih mnogo na trg doveženo. Riba živa i to: krapovi 70 nč. do 1 for., somovi 80 nč. do 1 for., štuke 85—95 nč. Za po prilici 20% jeftinija je riba, koja je na ledu (mrtva), još jeftinija (oko 20%) koja se sječe i po kilogramu prodaje. Vanredno su skupi smudjevi 6—6·5 for. po kilogramu. Mnogo ove ribe dolazi iz Drave i dolj Dunava, dakle iz naših strana, te je tamo riba skupa i ribarstvo dosta unosna privredna grana.

Različite viesti i sitnice.

Nova pilana kraj Zagreba. Domaći dnevnički oglasiše već opetovano, da će u naših krugovih drvotržstva i šumarstva dobro poznato društvo «Société d' Importation de chêne» sagraditi u Černomercu, dakle u neposrednoj blizini Zagreba, veliku pilanu. Oko podignuća ove pilane već se marljivo radi. Ista biti će na posjedu g. Priestera, a gradnja povjerena je domaćoj graditeljskoj tvrdei «Pilar, Maly i Baud». te će već za 2—3 mjeseca ova nova pilana biti podpunoma uredjena i početi raditi.

Gradnja kr. šumarskoga ravnateljstva u Zagrebu. Ured kr. šumarskog ravnateljstva, koji je do sele smješten u najmljenih privatnih prostorijah, smjestiti će se još možda ove godine u vlastitoj zgradi. Kr. ugar. ministarstvo za poljodjelstvo, dozvolilo je već sredstva, da se sagradi vlastita zgrada u Zagrebu, u kojoj će se to ravnateljstvo smjestiti, dapače, već je na liepom mjestu, i to na produljenom akademijskom trgu, gradilište kupljeno, a zidanjem će se skoro početi.

Ove godine preuzetiće u Ugarskoj upravu obćinskih šuma državni šumarski stručnjaci na temelju zakonskog članka XIX. od god. 1898. sakcioniranog 9., a proglašenog 16. srpnja pr. g. Ovim zakonom pošlo se je gotovo sasvim istim tragom, kojim je pošlo i naše šumarsko zakonarstvo, naime, obćinske šume preuzeti će se u državnu upravu, a fakultativno i druge šume stavljene pod osobiti javni nadzor. U tu svrhu ustrojiti će se posebni šumarski uredi, koji će za razliku od ostalih kr. šum. ureda, koji upravljaju državnimi šumama, nositi ime «kr. državni šumarski ured». Takovih ureda biti će kojih 40—42

* Valoneja to je kapica hrasta „Quercus vallonea“ koji raste u Maloj Aziji, te se u strojbarstvu rabi i mnogo ciene.

osnovano, sa personalom od 270—280 stručnih šumarskih tehnika. To je dovoljno, jer ima mnogo županija, koje ne imaju nikakovih šuma. Osim kr. ug. drž. šumarskih ureda osnovati će se prema potrebi posebna ovim uredom podčinjena «kr. ug. kotarska šumska upraviteljstva». Ovaj zakon ujedno sadržaje ustanove analogne našem zakonu «o zemljištih zajednica», Čitav ovaj zakon raspada se u dva diela, te govori:

I. Dio: O državnoj upravi šuma, a II. dio: O uredjenju gospodarstva, u nerazdielenom posjedu komposesorata i bivših urbarialista nalazećih se šuma i pustih površina.

I. Dio dieli se u poglavja: a) obće ustanove, b) organi državne uprave, c) djelokrug kr. ug. drž. šumarskih ureda, d) izdateci ovih ureda.

Potanje o tom u njemačkom izdanju Ráthovom, koje smo u predzadnjem broju pod naslovom «Šumarsko i gospodarsko knjižtvo» oglasili.*

Bezplatno izdanie šumskih biljka. Preuzvišeni g. ban doznačio je za pošumljivanje golieti i pašnjaka bezplatno: upravnoj občini Bosiljevo 40.000 smrekovih i jelovih biljka; im. obć. otočkoj 200.000 smrekovih sadjenica i zemljištu zajednicami kotara krapinskoga (Putkovec, Spičkovica, Petrovsko, Svedruša i Jesenje) 45.000 smrekovih sadjenica.

Austrijski šumarski kongres obdržavati će se tek o. mj. u Beču, jer se zbog nepredvidjenih zaprieka nije mogao prošloga mjeseca obdržavati, kako je prvotno odredjeno bilo. Mi ćemo naše čitatelje o razpravama toga kongresa izvestiti, jer će se sjegurno razpravljati pitanja, koja su i po naše šumarstvo od važnosti.

Gospodarski tečajevi za svećenike. Kako čitamo u «Hrvatskom trgovcu» obdržavati će se uslied odredbe ugar. ministra za poljodjelstvo naskoro u Ugarskoj 4 nedeljni tečajevi, u kojima će se svećenicima dieliti pouka u gospodarstvu u svrhu, da i svećenici medju seljacima šire gospodarsku naobrazbu. U nekom sedmogradskom mjestu otvoren je već jedan takav tečaj, pa ga polazi 25 svećenika.

Državni ured za namještenje radnika. U istom listu čitamo, da će kr. ug. hrv. ministarstvo trgovine osnovati skrom zavod, koji će se baviti posredovanjem kod namještenja radnika u industrijalnim obrtnim, trgovačkim i rudokopnim poduzećima. Taj će se zavod urediti državnom podrporom, nu ne će imati državnoga značaja. Ponajprije osnovati će se centrala u Budapešti, po tom podružnice diljem Ugarske i Hrvatske, a posredovanje biti će bezplatno. Zavodom će upravljati odbor sastojeci od poslodavaca, radnika i nezavisnih muževa u razmjernoj trećini uz zastupnike dotičnoga grada i trgovačko-obrtne komore. Pod imenom radničke burze ima takovih zavoda i drugdje, te se u njih stiče potražba i ponuda rada, i time štedi radna snaga, jer kad

* Ovo Rathovo izdanje iz kojega smo gornje podatke crpili, sadržaje u II. dielu ugarski »šumarski zakon« od g. 1879.

radnik ne ima posla, znade gdje će ga naći. Držimo, da bi bilo dobro, da se kod nas taj zavod bavi i posredovaujem gospodarskih i šumskih radnika. Poimence dobro bi takov zavod došao našim Ličanima, koji obavljaju krčenja i zemljoradnje Danas ovakovi Ličani kad od kuće krenu, lutaju tako dugo dok posla ne nadju. Kad su ga našli i doista marljivim radom koji groš privredili i radnju dogotovili, tada opet ne znadu kuda će. Tražeći novi posao, lutaju oni opet od mjesta do mjesta nudeći svoj rad i tom prilikom prisiljeni su plandovati i potroše ono, što su prije privredili. Ovakovimi posredujućimi uredi dalo bi se tomu izbjegći. Ovo vriedi i za bezbroj naših šumskih radnika, prem ne u tolikoj mjeri, jer oni većinom tada od kuće kreću, dok su se sa šumskim trgovcem za rad pogodili.

Izpit za računarsku struku kod gospodarstvenih ureda naših imov. obina u bivšoj Vojnoj Krajini, imao se je obdržavati u smislu naredbe vis. kr. zemalj. vlade od 24. veljače t. g. br. 1091., odnosno naredbe od 5. siečnja 1883. br. 21.295. ex 1881., dne 20. ožujka i slijedećih dana t. g. u šumarskom odsjeku vis. kr. zemalj. vlade, pred posebnim u tu svrhu sastavljenim povjerenstvom.

Jato šljuka letilo po danu od sjevera na jug. Josip Kunc posebnik iz Zagreba, vraćao se dne 19. ožujka o. g. oko 3 sata poslije podne kroz «Lojnički lug» prama željezničkoj stanicu u Božjakovini, kad najednom opazi dve šljuke, koje su letile od sjevera s pram jugu. Iduće dalje opazi iza nekoliko časaka jato šljuka od 15 komada, koje su u istom pravcu letile. Tom izvanrednom i neobičnom pojavu biti će razlog silan snieg, koji je baš 19. i slijedećih dana pr. m. u ovom kraju padao.

D. T.

Na ovu nam je viest nadovezati, da je već početkom ožujka bilo kod nas obćenito dosta šljuka, nu one su se u većoj mjeri zadržale samo u močvarnijih predjelih. Tako nam javiše iz Belovara, da je bilo u tamošnjoj okolini nekoliko uspjelih lovova na šljuke. U samoj šumi «Novakuši» imov. obćine križevačke, palo je prigodom jednoga lova 25 šljuka, a u drugoj ih je susjednoj šumi palo 12 kom. i t. d. Nasuprot nije se istodobno moglo na suhim, nu inače sgodnim mjestima, naći nikakovih šljuka, o čem smo se i sami osvjedočili.

Šumski požari. Kako je o. g. zima, a i već rano proljeće bilo vanredno suho, učestali su i šumski požari. Tako se je u šumi «Juhača» nadarbine nadbiskupije zagrebačke u Pokupskom već dne 27. veljače u 10 sati prije podne pojavio ove godine prvi šumski požar.

Dne 4. ožujka u 9 sati na večer počela je šuma «Petkovac» goriti. Vatra bijaše podmetnuta na tri mjesta. Obzizom da baš u onih šumah redovito svakoga proljeća gori, te se radi tih požara podržavaju dnevne

i noćne obhodnje, pa i jest jedino toj okolnosti pripisati, da su požari za vremena opaženi i ugašeni.

Dne 16. ožujka stradao je požarom gaj zemljistne zajednice u Bregi.

D. T.

Navale na naše šumarstvo. Već smo čitali više dopisa i članaka u domaćem dnevniku »Hrvatska Domovina« u kojih se neki »šumar« bavi razglabljajućem naših domaćih šumarskih prilika. Mi smo u principu prijatelji svakog raspravljanja, kojemu je svrha, da objektivnim načinom iznese manjke i nedostatke, kakovih u svakoj struci i svagdje ima, i time doprinese k napretku, jer već sama stagnacija znači nazadak. Kuda sama stagnacija dovodi, najbolji dokaz tomu pružaju, u zadnje vrieme toliko spominjane prilike »nebeskoga carstva«, u kojem se već kroz tisuće godina nije trpila nikakva kritika, već se je sve samo hvaliti moralno; tko to činio nije, smatran je neprijateljem svoga naroda i države. Ovime smo naše liberalno stavište naprama objektivnoj kritici, držimo, dovoljno označili, a dodati nam je k tomu i to, da dapače kod toga ni ne pitamo tko piše i gdje piše, već što i kako piše, nu ipak od domaćeg kritičara zahtjevamo, da ga kod toga vodi patriotizam, a i neki širi i jasniji pogled u budućnost, pa da ono, što bi imalo roditi dobrom, ne rodi zlom. Osobe na koje su navale »šumara« u prvom redu naperene, niti su nas ovlastile, niti žele da za njih koplje lomimo, nu u koliko se ovakove navale tiču čitavog domaćeg šumarstva, dužni smo to učiniti. Tako je n. pr. smjela a preko reda neoprezna tvrdnja ili bolje osvada, gdje se veli, da jedva jedan postotak šumara štogod o procjenah znade; da sami šumari oštećuju svojimi procjenami zemlju; i slično. Zar nije drveni trg onaj forum, gdje se sastaje tražnja i ponuda i uglavljuju cene? Pošto je uslijed savršenih prometila mjestni trg izgubio gotovo sasvim svoju važnost, pak su cene svetskoga trga odlučujuće, zar da te ne budu odlučujući faktor kod šumarskih procjena, kraj toli velike konkurenциje — navlastito u hrastovini? Sve kad bi bilo većih nedostataka u šumarskih procjenah, izravnale bi se one samim načinom kod nas običajne prodaje t. j. prodajom drva na panju javnom dražbom uz pismene zapečaćene ponude. Najbolje to svjedoči okolnost, što su na našem trgu dobro poznate tvrdke pošle da u Americi, Španiji, Rusiji i dr. nadju jeftiniju surovинu, a da su mnoge naše domaće manje tvrdke — što nije baš na korist zemlje — gotovo iztisnute iz našega trga, podlegav konkurenčiji veletržaca. Sve ovo sjegurno nije zbog prenizkih cien surovevine. Zar se mora svaka znatno viša ponuda — a takovih više puta ima — nego li su ostale popriječne, smatrati normalnom? Ne uvjetuju li takovu ponudu više puta drugi razlozi, nego li vrijednost samoga objekta? Momentana velika potreba, poništenje tudje konkurenčije, vanredno jeftin

kapital i t. d. mogu ovakovu ponudu lako razumljivom učiniti. Smatrali ovakovu ponudu u svakom slučaju izključivo mjerodavnom nije opravdano, tim više, što nije isključena mogućnost, da se i drvotržac može lako prevariti. Dokaza tomu ima dosta forsirajući ciene propale su već i velike kuće, da i ne govorimo o malima.

Ovoliko na raspravljanje »šumara«, pa očekujemo, da će njegova kritika naših domaćih prilika biti u buduće promišljenija i pravednija pa da mu džilit, možda i promašiv cilj, ne udari u čitavo šumarsvo, nastojeći ga oboriti u kal. Posliedice su ovakovog kritikovanja, da se diskreditiraju ne samo osobe već i sama stvar u očima drugih domaćih i tudihih slojeva, a jedva će se time samoj stvari, do koje nam ne samo kao stručnjakom u vlastitom, već i kao domoljubom u obćem narodnom interesu stojati mora.

Broj slušatelja na zagr. šumarskoj akademiji. U zadnjem broju označili smo broj slušatelja sa 31, sada možemo javiti, da ih ima zaključkom semestra 24 i to samih domaćih, što je dosta veliki broj za naše prilike.

Proti poljskim miševom mnogo se preporuča bacil typhusa kao najbolje i najradikalnije sredstvo. U Berlalu prodavaju se takovi bacili u bočicama razne veličine uz uputu kako valja kod uporabe postupati. O tom je potanje govora u «Berliner Landw. Presse» iz koje ovu viest vadimo.

Provedbena naredba k zakonu od 26. ožujka 1894. o uređenju stručne uprave i šumskog gospodarenja u šumah stajećih pod osobitim javnim nadzorom. Ova velevažna naredba na temelju koje će se moći tek pravo u praksi provesti gore spomenuti zakon, izaći će, kako iz dobro ubavještenih krngova saznademo, skorim. Posao oko ove naredbe toli je obsežan i važan — jer se ta naredbaimade, ne samo sa šumarskoga, već i sa mnogih inih stanovišta pretresti i sa postojećimi zakoni u sklad dovesti, navlastito sa «zakonom o zemljишnim zajednicami» od 25. travnja 1894., koje su se tek uredjivati počele — da je iziskivao mnogo vremena i truda, te je moral proteći više vremena, da se što valjanoga stvori. S ovom naredbom zajedno izdati će se i nužni, već u samom zakonu iztaknuti naputci i to: «naputak za sastavak gospodarstvenih osnova» i «službovni naputak sa šumsko upravno i pomoćno osoblje», koji su već dulje vremena gotovi, a sada se sve to u enkentnim sjednicama u krilu kr. zemalj. vlade pretresa.

Osnutak prve domaće lugarnice. Polag viesti, koju je skorim doniela «Oester. Forst- u. Jagdzeitung», kani se još ove godine osnovati prva hrvatska lugarnica, i to u Križevech. Time bi bila ostvarena i oper jedna od želja naših šumarskih krugova ako možda i ne podpunoma glede samoga mjesta. O tom važnomu pitanju mi smo naše mnjenje već izrazili

u našem članku priobćenom u ovom časopisu od pr. g. pod naslovom «O lugarnicami i lugarskim tečajevima u obće, uz predlog, kako da se to pitanje kod nas rieši». Koliko smo ubavješteni, upućeni krugovi potvrđuju vjerojatnost ove vesti.

Pitanje o taksatornom uredju kod kr. zemalj. vlade u Zagrebu.

Čujemo iz pouzdanog izvora, da se je u krilu vis. kr. zemalj. vlade zapodjelo pitanje o ustrojstvu posebnog taksatornog ureda u šum. odsjeku kr. zem. vlade. Pošto su zakonom mnoge naše šume stavljenе pod osobiti javni nadzor, pak je za iste propisan sastavak šum. gospod. osnove, to priznajemo, da bi po naše šumarstvo bilo od znatne koristi, da se taj ured osnuje; kako se svagdje provadja gospodarstveno načelo o shodnoj diobi radnje, tako je to od znatne koristi i u šumarstvo, jer i tu ne može pojedinac svim granama podpunoma vladati, već je nužno, da se rad specializira. Pošto i drž. šumska uprava, a i naše imov. obćine imadu posebno taksatorno osoblje, nužno je, da bude i kod vrhovne šumarske uprave posebno osoblje, koje će se izključivo baviti preizpitivanjem podnešenih taksacionih elaborata, i to ne samo u uredu već i vani, a uz to preuzeti nadzor, odnosno makar i samo rukovoditi uredjenje šuma naših zemljишnih zajednica. Držimo, da bi u potonjem slučaju najbolje bilo, da se to uredjenje provadja uz sudjelovanje vanjskog mjestnog šumarskog upravnog osoblja; ovo ako i nije — baveći se drugimi upravnimi poslovi — tako taksacionim poslovom vješto kao osoblje same taksacije, ipak će poznавajuće mjestne odnošaje bolje nego li samo taksaciono osoblje, moći istemu ići na ruku mnogim dobrim savjetom; a poznato je nadalje, da će takovo osoblje, koje je imalo i samo ingerenciju kod sastavka takovih osnova, odnosno i samo ih sastavljati pomagalo, mnogo većim marom i ljubavlju takova osnovu i provadjati, nego ako mu nije dovoljno sudjelovanje kod sastavka osnova osjegurano bilo. Dokazalo je to izkustvo u raznih njemačkih država. Sami taksacioni uredi mnogo su dopriņeli k napredku šumarstva, specialno običenito je pripoznato blagotvorno djelovanje bavarskog taksacionog ureda, koji se je svojimi radnjami već prije pol stoljeća odlikovao i racionalnom uživanju šuma u Bavarskoj postavio siguran temelj.

Imenovanje. G. Franjo pl. Kružić već mnogo godina profesor tehničke struke u kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima, imenovan je u istom svojstvu uz mnoga bolja beriva profesorom u srednjoj tehničkoj školi u Sarajevu.

Dar šumarskom muzeju. G. J. pl. Rukavina priposlao je družtvenom muzeju jedan exemplar divokoze ubijene kraj Krasna u Lici. U ime družtva srdačna mu hvala, a ugledali se u njega i druga gg. članovi.

SADRŽAJ.

	Strana
<i>Upravni kazneni postupak u šumskim stvarima.</i> Piše Dr. A. Goglia.	165—181
<i>Zaštitne šume i zabrane.</i> Piše A. B.	181—206
<i>Listak.</i> Osobne viesti: Imenovanja. — Izbor šumara. — Premještenja. — Proslava 40-godišnjice službovanja gg. šumarskog savjetnika H. Grunda i nadšumara F. Tvrznika.	206—210
<i>Zakoni i normativne naredbe:</i> Okružnica kr. zem. vlade od 16. veljače 1899. br. 3833., kojom se izriče u kojem slučaju i u kojem iznosu imade imovna obćina nositi troškove liečničkog pregledavanja činovnika i službenika, a kada opet oni sami. — Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove od 1. veljače 1899. broj 75.091. ex 1898. o dozvoli prodaje drva učiteljskog deputatnog ogrieva u bivšem krajiškom podrnju.	210—212
<i>Društvene viesti:</i> Sjednica upravlj. odbora. — Popis predmeta dvorane br. I. (zoološka zbirka) šumarskog muzeja	212—214
<i>Šumarsko i gospodarsko knjižstvo.</i>	214
<i>Odgovor na pitanja stavljena na str. 476.</i> br. 11. i 12. „Šumarskog lista“ od g. 1898.	214
<i>Promet i trgovina.</i> Izvoz i uvoz francuzkih dužica u mjesecu siečnju 1899. — Prodaja hrastovih stabala kod imovne obćine I. banske u Glini. — Cene šumskih proizvoda koji se rabe u strojbarstvu na bečkom trgu. — Ciena divljači i ribe na budipeštanskom trgu.	215—219
<i>Različite viesti i sitnica:</i> Nova pilana kraj Zagreba. — Gradnja kr. šuma skoga ravnateljstva u Zagrebu. — Ove godine preuzeti će u Ugarskoj upravu obćinskih šuma državni šumarski stručnjaci. — Bezplatno izdanje šumskih biljka. — Austrijski šumarski kongres. — Gospodarski tečajevi za svećenike. — Državni ured za namještenje radnika. — Izpit za računarsku struku. — Jato šljuka letilo po danu od sjevera na jug. — Šumski požari. — Navale na naše šumarstvo. — Broj slušatelja na zagr. šumar. akademiji. — Protiv poljskim miševom. — Provedbena naredba k zakonu od 26. ožujka 1894. — Osnutak prve domaće lugarnice. — Pitanje o taksatornom uredu kod kr. zemaljske vlade u Zagrebu. — Imenovanje. — Dar šumarskom muzeju	219—224

Sve domaće i strano

šumsko sjemenje

naročito

žir hrasta lužnjaka i hrasta kitnjaka

sjemenje voćaka, kao što i sve vrsti gospodarskoga
sjemenja, prodaje uz garantirano najbolju klicavost,
a kraj sniženih željezničkih odpremnih troškova,
vrlo jeftino

Béla Faragó,

vlastnik grijačnice za šumsko sjemenje
i trgovine sa sjemenjem

u Zala Egerszegu u Ugarskoj.

Nagradjen počastnom diplomom, zlatnom i srebrnom kolajnom i pri-
zanicami mnogih šumskeih ureda.

Cienici šalju se na zahtjev badava.